



Onderzoeksverantwoording LAKS-monitor 2026

Josien Lodewick | Eline Luyten | Carly van Mensvoort | Floor Muis

Mei 2026

Onderzoeksverantwoording LAKS-monitor 2026

Josien Lodewick, Eline Luyten, Carly van Mensvoort en Floor Muis
Mei 2026

©2026 ResearchNed Nijmegen in opdracht van Landelijk Aktie Komitee Scholieren

Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2015 voor kwaliteitsmanagementsystemen, NEN-ISO 20252:2019 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek en NEN-EN-ISO/IEC 27001:2023 voor informatiebeveiliging

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Deskundigenpanel	3
1.3 Leeswijzer	3
2 Vragenlijst	4
3 Veldwerk	5
4 Respons	7
4.1 Respons	7
4.2 Dataopschoning	7
4.3 Analyse van de non-respons	9
4.4 Weging	10
5 Cluster- en afzonderlijke vragen	13
6 Rapportages met resultaten	17
6.1 Instellingsbestanden en -rapportages	17
6.2 Online rapportage	17
6.3 Landelijk rapport	18
6.4 Gebruik data door derden	18
7 Ethische verantwoording	19
7.1 Inleiding	19
7.2 Opzet van het onderzoek	20
7.3 Veldwerk	22
7.4 Rapportages	24
7.5 Databeheer	25
8 Het deskundigenpanel	27
8.1 Vragen aan het deskundigenpanel	27
8.2 Slotbevindingen	27
8.3 Suggesties voor de toekomst	27
8.3.1 Opschoning	27
8.3.2 Weging	28
8.3.3 Inhoud van de vragenlijst	28
8.3.4 Suggesties voor aanvullende analyses	28
8.3.5 Analyse van de non-respons	29
8.3.6 Ethische aspecten	29
9 Bijlagen	30
9.1 Bijlage 1 Vragenlijst LAKS-monitor 2026	30
9.2 Bijlage 2: Netto respons per school LAKS-monitor 2026	41
9.3 Bijlage 3: Overzicht opgenomen figuren en tabellen	44
9.4 Bijlage 4: Gebruikte afkortingen	45
9.5 Bijlage 5: Literatuur	46
9.6 Bijlage 6: Teksten ethische verantwoording	47

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS), dé belangenbehartiger van alle middelbare scholieren in Nederland, peilt jaarlijks via de LAKS-monitor de mening van scholieren over hun onderwijs. Met behulp van de LAKS-monitor onderzoekt men, gesubsidieerd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de tevredenheid van middelbare scholieren over bijvoorbeeld hun lessen, docenten en voorzieningen op school. Leerlingen geven via een online vragenlijst aan hoe zij denken over diverse onderwijs- en schoolaspecten. De resultaten dienen als input voor verbetering op scholen, en (mede) als basis voor de standpunten die het LAKS behartigt.

In het schooljaar 2009-2010 vond de eerste meting van deze tweejaarlijkse peiling plaats. Na de editie van 2021-2022 is besloten om de frequentie te verhogen naar een jaarlijkse afname. Zodoende voerde onderzoeksbureau ResearchNed uit Nijmegen tijdens schooljaar 2025-2026 voor de elfde keer dit onderzoek uit. Deelnemende scholen dienden er ook ditmaal zelf voor te zorgen dat hun scholieren de online vragenlijst invulden. In het vervolg van dit document beschrijven we de gehele cyclus van de LAKS-monitor, het verloop van de dataverwerking en welke besluiten hierbij genomen zijn.

1.2 Deskundigenpanel

Zoals ook in alle eerdere meetjaren laten het LAKS en ResearchNed zich door enkele specialisten op het gebied van methodologische en statistische kennis uitgebreid adviseren over de gang van zaken binnen het onderzoek. Deze specialisten vormen samen het deskundigenpanel. Voor de LAKS-monitor 2026 hebben dr. Anja Boevé (docent onderzoeksmethoden en statistiek, WUR), dr. Marieke van Gerner-Haas (universitair docent sociologie, RUG) en drs. Edwin Buijs (onderzoeker Academie Educatie, HANS) als deskundigenpanel kritisch gekeken naar de onderzoeksverantwoording als geheel, met speciale aandacht voor de opschoning van de responsdata en de representativiteit van de onderzoeksresultaten.

1.3 Leeswijzer

Deze onderzoeksverantwoording bevat allereerst informatie over de aan scholieren gestelde vragen (H2). Daarna bespreken we het veldwerk, de samenwerking met externe aanbieders, werving van scholen, registratieprocedures, dataverzameling en afname van de vragenlijst (H3). Ook gaan we in op de vergaarde respons en de opschoning daarvan (H4). Daarna komt de indeling van de afzonderlijke vragen naar overkoepelende thema's aan bod (H5). Vervolgens gaan we in op hoe we over de onderzoeksuitkomsten rapporteren, en op welke manieren we de data beschikbaar stellen (H6). Dan is er nog een apart hoofdstuk toegevoegd over de ethische aspecten van het onderzoek (H7).

Tot slot worden enkele specifieke kwesties aan het deskundigenpanel voorgelegd, waar zij na het lezen van de eerste versie van deze verantwoording op reageren. Ook krijgen zij de ruimte om eventuele andere opmerkingen over het verantwoord uitvoeren van de LAKS-monitor nu en in de toekomst te kunnen plaatsen, die worden verwerkt in de eindversie van dit rapport (H8).

2 Vragenlijst

De Inspectie van het Onderwijs (IvO) hanteert de zorgplicht sociale veiligheid: alle scholen voor primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs moeten ieder jaar onderzoeken of hun leerlingen zich sociaal veilig voelen. Hiervoor gelden wettelijke eisen en om daaraan te voldoen wordt gebruikgemaakt van de zogenaamde 'Vensters-vragenlijst' voor vo-leerlingen. Daarmee meet men als school naast sociale veiligheid¹ ook de algemene tevredenheid.²

Door opname van het volledige Vensters-blok, is de LAKS-monitor een geschikt instrument voor scholen om te voldoen aan de verplichting de sociale veiligheid te monitoren. Omdat het LAKS ervoor heeft gekozen om op sommige punten extra verdieping en in andere gevallen aanvullende onderwerpen toe te voegen aan hun vragenlijst, biedt de (gratis) deelname aan dit onderzoek scholen en scholieren de mogelijkheid nog meer inzicht te krijgen in hoe tevreden leerlingen zijn over diverse aspecten op hun school.

Ten opzichte van schooljaar 2024-2025 zijn in schooljaar 2025-2026 geen wijzigingen aangebracht in de Vensters-vragen en het LAKS-gedeelte van de vragenlijst. Hierdoor zijn er voor de trendvergelijkingen tussen beide onderzoeksjaren geen aanvullende aandachtspunten. De volledige vragenlijst is opgenomen in bijlage I (§9.1).

¹ <https://achtergrondinformatie.vensters.nl/p/VenstersVO/6192449487635239>

² <https://achtergrondinformatie.vensters.nl/p/VenstersVO/6192449487635254>

3 Veldwerk

Verscheidende aanbieders van de Vensters-vragenlijst, waaronder het LAKS, bieden de mogelijkheid om de bijbehorende resultaten door te leveren aan Vensters met als doel deze te tonen op de vergelijkingswebsite Scholen op de kaart.³ Met enkele van die externe aanbieders werkt het LAKS op hun beurt weer samen, zodat het extra blok met LAKS-vragen ook voor scholen die gewend zijn aan de afname via dat instrument, beschikbaar is. In het kader van de LAKS-monitor 2025 is door middel van een dergelijk traject data gegeneerd door Kwaliteitscholen en de Sectorraad Praktijkonderwijs. De doelgroep vanuit de Sectorraad Praktijkonderwijs betreft uitsluitend scholieren binnen het praktijkonderwijs. De in 2025 toegevoegde LAKS-vragen over toetsdruk zijn door hun klankbordgroep (bestaande uit gebruikers van de instrumenten uitstroommonitor en ProZO!) als onvoldoende passend binnen de context van deze onderwijssoort bevonden en daarom niet toegevoegd binnen de vragenlijst die zij aanbieden.

Het werven van scholen voor deelname aan de LAKS-monitor en het promoten van het onderzoek werden uitgevoerd door het LAKS. Opname in Scholen op de Kaart is alleen toegestaan als een vragenlijst ten vroegste op 1 november en uiterlijk op 30 april van dat schooljaar werd ingevuld. Voor de LAKS-monitor 2025 is daarom ook wederom deze periode in acht genomen; scholieren konden de vragenlijst van 3 november 2025 tot en met 30 april 2026 invullen.

Om scholen te kunnen informeren over de voortgang van het onderzoek, is het wenselijk dat zij zich bij het LAKS aanmelden voor deelname aan de LAKS-monitor, ook wanneer de vragenlijst via een externe aanbieder wordt afgenomen. Deze aanmeldperiode liep van 15 september 2025 tot en met 16 april 2026.

Na registratie voor deelname, ontving een schoolvestiging een eigen gebruikersnaam en wachtwoord om in te kunnen loggen binnen een besloten deel van de informatiepagina voor scholen.⁴ Als gebruiker van die omgeving is het mogelijk om contactgegevens te wijzigen en door te geven via welke aanbieder de afname van de LAKS-monitor wordt gerealiseerd. Bij afname via het LAKS kunnen contactpersonen hier ook deelnemende klassen aanmelden. Dat kan zowel direct daar per afzonderlijke klas, als in bulk door het toesturen van een Excel-overzicht dat voldoet aan bepaalde criteria. Het was vo-scholen, net als in het verleden, ook toegestaan om – tegen beperkte kosten – eigen vragen toe te voegen aan de LAKS-monitor 2025. Een restrictie met betrekking tot de hierbij te kiezen antwoordschalen zorgde ervoor dat deze aanvullingen in voldoende mate aansloten bij de rest van de vragenlijst. Leerlingen van de scholen die voor dit deeltraject hebben gekozen, zagen de schoolspecifieke vragen na afloop van de basisvragenlijst (tussen vraag 59 en 60; zie bijlage I) op hun scherm verschijnen.

Na het bevestigen van alle benodigde klaskenmerken, verscheen direct op de webpagina een overzicht met daarin per klas de toegangscode (wachtwoord) waarmee de LAKS-monitor ingevuld kon worden. Door op de daarvoor bestemde knop te klikken, werd deze informatie integraal doorgestuurd naar het mailadres van de aangemelde contactpersoon. Het werken met klassenwachtwoorden in plaats van leerlinggebonden inlogcodes, is organisatorisch gezien een stuk minder belastend voor de betrokken medewerkers van scholen, bijvoorbeeld vanwege de distributie ervan (daarnaast zijn er geen leerlinggegevens nodig voor het inloggen, zie ook §7.2). De verzamelde antwoorden van leerlingen konden met behulp van de ingevoerde

³ <https://scholenopdekaart.nl>

⁴ <https://portal.laks-monitor.nl>

klassenwachtwoorden te allen tijde verrijkt worden met de kenmerken die hier door de school aan verbonden zijn. Aan de hand van de op die manier gekoppelde vestigingsinformatie, werden nadien verschillende schoolgegevens aan de LAKS-monitordata toegekend. Deze openbare onderwijsdata zijn op de website van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) gepubliceerd en bevatten bijvoorbeeld locatiecode, leerlingaantal en denominatie.⁵

In schooljaar 2025-2026 werd de LAKS-monitor, zoals ook in de eerdere edities, volledig digitaal aangeboden en afgenomen. Scholieren vulden de vragenlijst in principe klassikaal en onder toezicht van een docent in. De bedoeling is (en zo worden docenten ook geïnstrueerd) dat leerlingen de vragenlijst anoniem kunnen invullen, en dat zowel klasgenoten als de docent niet meekijken naar de gegeven antwoorden. De LAKS-vragenlijst is geoptimaliseerd voor draagbare apparaten ('mobile first': de weergave van de vragen is optimaal op een smartphone of tablet). Om die reden hoeft een school de les waarin het invullen van de vragenlijst centraal staat niet per se in een computerlokaal te organiseren, omdat scholieren ook een (eigen) smartphone, tablet of laptop kunnen gebruiken. Er wordt niet geregistreerd of gevraagd welk device is gebruikt om de vragenlijst in te vullen.

Deelnemende scholieren op Bonaire konden er dit jaar ook voor kiezen om de vragenlijst in het Engels of Spaans in te vullen, waar zij vorig jaar alleen Papiaments als alternatief op Nederlands konden kiezen. Deze talen zijn niet beschikbaar voor de scholen in Europees Nederland.

⁵ Peildatum 1 oktober 2025, voorlopige gegevens.

4 Respons

4.1 Respons

In totaal zijn scholieren aan 79 (unieke) vestigingen, van 59 (unieke) scholen, begonnen met het invullen van de LAKS-monitor 2026 (LAKS: 39 & 27; Kwaliteitscholen: 25 & 17; Sectorraad Praktijkonderwijs: 15 & 15). De totalen van 79 en 59 leveren respectievelijk een landelijke dekking van vijf en negen procent op. Dit houdt op beide niveaus een daling van een procentpunt ten opzichte van de LAKS-monitor 2025 in. In paragraaf 4.4 wordt beschreven dat de respons representatief blijft voor de gehele populatie. Net als in 2025 is de respons van scholieren op Bonaire, onder andere vanwege het verschil in organisatiestructuur ten opzichte van het onderwijs in Nederland, niet meegenomen binnen deze tellingen en alle andere landelijke cijfers gebaseerd op de LAKS-monitor 2026; deze scholen ontvangen wel schoolrapportages.

Bijna 35.000 scholieren zijn vertegenwoordigd in de ruwe datasets van de LAKS-monitor 2026. Het gaat om vier procent van het landelijke aantal vo-leerlingen. Vanuit de deelnemende vestigingen bezien, ligt de totale respons op 65 procent. Na het opschonen van de data, verder uitgewerkt in paragraaf 4.2, komt de netto respons landelijk uit op vier procent en binnen de deelnemende vestigingen op 59 procent.

In bijlage 2 (§9.2) zijn de bruikbare respons en het aantal aangemelde scholieren per deelnemende schoollocatie te vinden. We zien dat sommige scholen meer scholieren hebben aangemeld dan er in de populatiedata vertegenwoordigd zijn (dit kan er mee te maken hebben dat de peildata van een ander moment zijn dan het afnamemoment). Omdat er is gewerkt met één wachtwoord per klas, is niet te herleiden welke scholieren wel en welke niet op voorhand bij de beoogde respons van de school hoorden.

4.2 Dataopschoning

Vanwege het gebruik van klassenwachtwoorden is het bij de afname via het LAKS niet mogelijk om de vragenlijst weg te klikken en later, na opnieuw inloggen, weer op hetzelfde punt van de vragenlijst verder te gaan met invullen. Zodoende kan het voorkomen dat verschillende records in de data aan dezelfde scholier toebehoren. Omdat de inhoudelijke LAKS-vragen allemaal meer aan het einde van de vragenlijst gepositioneerd zijn, is ervoor gekozen om alleen vragenlijsten mee te nemen die in elk geval tot en met vraag 59 (zie bijlage 1; §9.1) zijn beantwoord (in het geval van de Sectorraad Praktijkonderwijs geldt vraag 56 als selectie criterium.)

Vo-scholieren die de LAKS-monitor 2026 invulden, deden hier gemiddeld iets minder dan tien minuten over; de meest voorkomende invultijd bedroeg ongeveer zeven minuten. Afhankelijk van de routing wordt iedereen geacht minimaal vijftig vragen te lezen en in te vullen. Om dat geconcentreerd en weloverwogen te kunnen doen, zou men minstens vijf

Op advies van het deskundigenpanel uit 2025, zal ResearchNed analyses uit voeren op de datakwaliteit (m.b.v. betrouwbaarheidsschalen) van de antwoorden van leerlingen die de vragenlijsten in verschillende tijd hebben ingevuld. Hieruit willen we afleiden of sommige groepen een hoger leestempo hebben, en het criterium invultijd dus wellicht moet verschillen per groep (bijv. leeftijd, niveau).

minuten de tijd moeten nemen.⁶ Vragenlijstresultaten die in minder dan vijf minuten tot stand zijn gekomen, worden daarom als onbetrouwbaar gekwalificeerd; deze laten we buiten beschouwing.

Naar aanleiding van input van het deskundigenpanel tijdens eerdere overleggen met betrekking tot de LAKS- monitor, worden sinds de editie van 2024 geen records meer verwijderd wanneer vragen met vijf-puntsschalen (vrijwel) uitsluitend met dezelfde antwoordoptie zijn beantwoord. Door het toepassen van de ondergrens op invultijd is voldoende gerechtvaardigd dat vaak of zelfs altijd hetzelfde antwoord kan betekenen dat iemand dit niet uit gemakzucht heeft gedaan, maar de vragenlijst serieus heeft ingevuld en voldoende heeft nagedacht over het selecteren van een responscategorie per getoonde pagina.

In tabel 1 is de transitie van bruto (34.922) naar netto respons (31.902) te zien. De respondenten die vanwege onvoldoende invultijd zijn verwijderd, wijken significant af van de responsgroep, gekeken naar de gemiddelden per clusterscore (op ‘lessen en toetsen’ na) en het rapportcijfer.⁷ De snelle invullers hebben over het algemeen net iets negatiever geantwoord dan degenen die minimaal vijf minuten met het invullen bezig zijn geweest. Netto zijn de verschillen echter klein.

Tabel 1: Dataopschoning

	Weggelaten	(Overgebleven) respons	Deelnemende scholen (unieke locaties)	Landelijk
Populatie leerlingen			53.677	906.192
Bruto respons		34.922	65%	4%
Vragenlijst (niet) geheel ingevuld	1.633	33.289	62%	4%
Voldoende invultijd (minimaal 5 minuten)	1.387	31.902	59%	4%
Hiermee uiteindelijk een netto respons van:				
Aantal leerlingen		31.902	4%	906.192
Aantal vestigingen		79	5%	1.440
Aantal scholen		59	9%	642

Bron: ResearchNed; LAKS-monitor 2026

Tabel 2 geeft het effect van de dataopschoning voor de LAKS-monitor 2026 per subgroep weer. Hierbij gaan we vanuit de vragenlijstdata wat gedetailleerder in op de gevolgen van dataopschoning. De kolom ‘Totaal’ betreft geen optelling van de kolommen ervoor, want scholieren kunnen tegelijkertijd voor beide opschoningscriteria in aanmerking komen. In totaal is 8,6 procent van de records vanwege de genoemde data-opschoningsschappen verwijderd; dit is hetzelfde als vorig jaar.

Tabel 2: Data-opschoningsschappen LAKS-monitor per subgroep (meerdere selectiemaatregelen per respondent mogelijk)

⁶ Meer informatie over geëngageerde respondenten ("optimizers") versus minder betrokken invullers ("satisficers") zie: Callegaro, M. et al. (2009). Response Latency as an Indicator of Optimizing in Online Questionnaires. Bulletin de méthodologie sociologique: BMS. 103. 10.1177/075910630910300103

⁷ Voor de groep die buiten de netto respons is gelaten op basis van te snelle invultijd hebben we geen weegfactor berekend en daarom betreft dit een volledig ongewogen vergelijking.

	Niet volledig ingevuld		Invultijd te kort		Totaal verwijderd	
<i>Leerjaar</i>						
1	259	3,1%	70	0,8%	8162	3,9%
2	237	3,2%	153	2,1%	6941	5,3%
3	243	3,1%	350	4,4%	7287	7,5%
4	196	3,0%	445	6,8%	5891	9,8%
5	104	3,4%	256	8,3%	2741	11,6%
6	44	4,2%	112	10,8%	882	15,0%

	Niet volledig ingevuld		Invultijd te kort		Totaal	
<i>Schoolsoort</i>						
Praktijkonderwijs	21	0,9%	58	2,4%	2372	3,2%
Brugjaar (combinatie vmbo/havo en havo/vwo)	104	3,5%	21	0,7%	2817	4,2%
Vmbo brugjaar (leerjaar 1-2 vmbo, leerweg nog niet gekozen)	35	3,5%	8	0,8%	971	4,2%
Vmbo basis	43	3,2%	66	4,8%	1255	8,0%
Vmbo kader	79	2,7%	114	3,9%	2707	6,7%
Vmbo gemengd	53	3,2%	46	2,7%	1579	5,9%
Vmbo theoretisch	194	3,8%	200	3,9%	4728	7,7%
Havo	237	3,0%	430	5,5%	7187	8,5%
Vwo (atheneum)	208	3,2%	321	4,9%	5987	8,1%
Vwo (gymnasium)	34	1,6%	119	5,6%	1975	7,2%
Anders	24	6,8%	3	0,8%	326	7,6%
<i>Geslacht</i>						
Man	551	3,3%	806	4,8%	1357	8,1%
Vrouw	504	3,0%	521	3,1%	1025	6,1%
Genderdivers, zoals non-binair, genderqueer of -non-conform	19	5,2%	36	9,9%	55	15,1%
Dat wil ik niet zeggen	31	6,4%	23	4,7%	54	11,1%
<i>Afname</i>						
LAKS	1633	8,0%	366	1,8%	1999	9,8%
Kwaliteitscholen ⁸	0	0,0%	977	7,8%	977	7,8%
Sectorraad Praktijkonderwijs ⁸	0	0,0%	44	2,1%	44	2,1%
Totaal	1633	4,7%	1387	4,0%	3020	8,6%

Bron: ResearchNed; LAKS-monitor 2026

4.3 Analyse van de non-respons

We bekijken de aanwezigheid van verschillende schooltypen binnen zowel de populatie als de respons. Mede vanwege het grote aantal aanbieders van vergelijkbare vragenlijsten voor scholieren in het voortgezet onderwijs is de respons van de LAKS-monitor 2026, afgezet tegen de totale landelijke populatie, relatief laag. We kijken naar de verdeling van verschillende schooltypen voor scholen die niet gerepresenteerd worden binnen dit onderzoek en degenen die wel deel hebben genomen, om te bezien of scholen van bepaalde samenstelling onder- of oververtegenwoordigd zijn (of er significante afwijkingen tussen de deelpopulaties respons en non-respons zijn).

Tabel 3: Verdeling vo-vestigingen naar schoolcategorie binnen populatie, non-respons en respons, LAKS-monitor 2026 (geeft over- of ondervertegenwoordiging aan van de respons; kolompercentages)

	Populatie		Non-respons		Respons	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Categoriaal pro	9,7%	139	9,1%	124	19,0%	15
Categoriaal vmbo	2,2%	32	2,2%	30	2,5%	2
Categoriaal havo	0,4%	6	0,4%	6	0,0%	0
Categoriaal vwo	0,2%	3	0,2%	3	0,0%	0

⁸ Deze vragenlijsten konden enkel worden afgerond en opgestuurd, als alle vragen zijn beantwoord.

Scholengemeenschap pro/vmbo	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0
Scholengemeenschap vmbo/havo	0,1%	1	0,1%	1	0,0%	0
Scholengemeenschap vmbo/vwo	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0
Scholengemeenschap havo/vwo	0,8%	12	0,9%	12	0,0%	0
Brede scholengemeenschap	86,6%	1.247	87,1%	1.185	78,5%	62
Totaal	100,0%	1.440	100,0%	1.361	100,0%	79

Bron: ResearchNed; LAKS-monitor 2026 en DUO Open onderwijsdata 2025-2026⁹ (voorlopig). Verschillen non-respons en respons ($p < 0,01$; Pearson Chi-Square, Asymptotic Significance (2-sided)) niet significant. Analyse excl. vavo-aanbieders.

4.4 Weging

Voor de weging kijken we naar enkele variabelen die vanuit de LAKS-monitor vergeleken kunnen worden met populatiedata. Bij de uitsplitsingen geldt soms dat deze in de LAKS-monitor anders/breder uitgevraagd zijn, maar zijn samengevoegd/ingedikt om (zo goed mogelijk) aan te sluiten bij de landelijke cijfers. Los van het responspercentage op landelijk niveau, zijn de verdelingen naar achtergrondvariabelen (opleidingsjaar, onderwijstype en sekse) significant anders binnen de LAKS-monitor 2026 dan in de Nederlandse populatie van middelbare scholieren (zie tabel 4). Tabel 5 maakt daarnaast duidelijk dat deze scholierkenmerken samenhangen met het rapportcijfer dat zij hun school toekennen. De verschillen zijn klein, maar illustreren wel dat het zinvol is om weging toe te passen.

Tabel 4: Verdeling respons en populatie binnen LAKS-monitor 2026 naar leerjaar, schoolsoort, geslacht

		Respons		Populatie		Significantie
		%	N	%	N	
Leerjaar	1	25,6%	8.161	21,9%	198.857	**
	2	21,8%	6.940	21,0%	190.464	
	3	22,8%	7.287	21,5%	194.679	
	4	18,5%	5.891	21,5%	195.028	
	5	8,6%	2.741	10,1%	91.527	
	6	2,8%	882	3,9%	35.637	
Schoolsoort	Brugklas	12,5%	3.977	42,5%	385.575	**
	Praktijkonderwijs	7,4%	2.362	3,3%	30.013	
	Vmbo	32,4%	10.300	21,2%	192.458	
	Havo	22,6%	7.191	16,4%	148.493	
	Vwo*	25,1%	7.974	16,5%	149.653	
Geslacht *	Man	49,5%	15.379	50,7%	459.013	**
	Vrouw	50,5%	15.705	49,3%	447.179	

Bron: ResearchNed; LAKS-monitor 2026 en DUO Open onderwijsdata 2025-2026 (voorlopig)

** significant bij $p < 0.01$ (Pearson Chi-Square, Asymptotic Significance (2-sided) (Chi-Square leerjaar: 358,54; schoolsoort: 18.633,87; Geslacht: 19,24)).

* In de populatiebestanden vallen atheneum en gymnasium onder vwo.

* Deze analyse is exclusief de scholieren die 'genderdivers, zoals non-binair, genderqueer of gender non-conform' en 'dat wil ik niet zeggen' aankruisten, omdat de (openbare) DUO-registraties (nog) enkel verdelen naar mannen en vrouwen.

⁹ Scholen worden opnieuw gecategoriseerd op basis van informatie uit de DUO open onderwijsdata over 'onderwijstype vo en leer- of verblijfsjaar'.

Tabel 5: Rapportcijfer school LAKS-monitor 2026 naar leerjaar, schoolsoort, geslacht

		Ongewogen			Gewogen		
		Gem.	N		Gem.	N.	
Leerjaar	1	7,3	8.102	**	7,3	7.034	**
	2	6,6	6.888		6,6	6.735	
	3	6,5	7.259		6,4	6.667	
	4	6,4	5.873		6,3	6.820	
	5	6,6	2.729		6,5	3.204	
	6	6,7	875		6,7	1.265	
Schoolsoort	Brugklas	7,1	3.975	**	7,1	3.734	**
	Praktijkonderwijs	6,7	2.285		6,7	1.060	
	Vmbo	6,5	10.298		6,5	11.178	
	Havo	6,5	7.190		6,5	7.653	
	Vwo	7,0	7.974		6,9	8.097	
Geslacht	Man	6,7	15.323	**	6,6	15.696	**
	Vrouw	6,8	15.662		6,7	15.289	

Bron: ResearchNed; LAKS-monitor 2026; ** significant bij $p < 0.01$ (Analysis of Variance (ANOVA); Between Groups).

Om gebaseerd op de responsdata van de LAKS-monitor 2026 een zo goed mogelijk landelijk beeld te kunnen schetsen, zijn de onderzoeksbestanden voorzien van een weegfactor. Deze is berekend met een post-stratificatiemodel. Daarbij zijn de eerste twee leerjaren samengevoegd tot één schoolsoort, omdat deze leerjaren op veel scholen worden aangeboden als gemengde brugklas. Weegfactoren hoger dan 3 worden indien nodig bijgesteld naar 3, weegfactoren lager dan 0,3 worden indien nodig bijgesteld naar 0,3.

5 Cluster- en afzonderlijke vragen

Vanwege de nagenoeg gelijk gebleven vragenlijst voor de LAKS-monitor in 2022 tot en met 2026, is er in de metingen na die van 2021-2022 geen aanleiding geweest om de clusterindeling van dit onderzoek te veranderen. De afzonderlijke vragen in de LAKS-monitor zijn aan de hand van inhoudelijke overwegingen thematisch ingedeeld. Of de binnen deze thema's gegroepeerde vragen samen tot een statistische schaal mogen worden omgevormd, is vastgesteld middels zowel factoranalyses als betrouwbaarheidsanalyses. Deze zijn puur uitgevoerd om de verwachte samenhang tussen de reeds ingedeelde variabelen te toetsen en niet zozeer om vragen te kunnen schrappen of minder onderzoeksresultaten te hoeven laten zien. De geconstrueerde clusterscores kunnen bij een eerste verkenning van de data een signaalfunctie hebben. Wanneer bepaalde uitkomsten op dit niveau opvallen, kan naar aanleiding daarvan naar de onderliggende vraagscores gekeken worden om uit te vinden door welke elementen dit veroorzaakt is.

In tabel 6 staan de resultaten van de clusteringsanalyses voor de LAKS-monitor 2026. Hier is net als in voorgaande jaren gekozen voor een principale component analyse (PCA), met name om aan te sluiten bij de werkwijze die al vele metingen wordt gehanteerd. Vragen die niet op een verantwoorde manier in een schaal opgenomen kunnen worden, zijn apart opgesomd in de tekst. De tabel bevat per schaalitem de communaliteit, factorlading en 'alpha if item deleted'. Een communaliteit geeft het deel van de variantie weer dat door de factor wordt bepaald. Het betreft een proportioneel deel en ligt tussen 0 en 1. Er is uitgegaan van een minimale vereiste waarde van 0,3. De factorlading geeft de mate van samenhang tussen een item en een onderliggende factor/component weer. Waarden vanaf 0,4 beschouwen we als een statistische fit. In dit onderzoek gebruiken we de Cronbach's alpha om aan te geven in welke mate de items hetzelfde onderliggende construct meten. De Cronbach's alpha is een veelgebruikte maat voor de interne consistentie van een schaal. In dit onderzoek houden we aan dat deze alpha's boven de 0,7 moeten liggen. In de laatste kolom van de tabel is de 'alpha if item deleted' opgenomen. Wanneer een alpha met 0,05 verbetert zodra een item uit de schaal wordt gehouden, kun je overwegen deze buiten de schaal te houden, mits dit inhoudelijk te verantwoorden is.

Per thema werd door middel van nog een exploratieve factoranalyse gekeken welke variabelen hierbinnen voldoende samenhangen op één component hadden om als schaal te kunnen worden opgevat. Hiervoor gebruikten we een Varimax rotatie in de geroteerde componentenmatrix. Met deze aanpak richten we op ladingen in zo veel mogelijk één factor. Omdat de resultaten meestal niet afwijken ten opzichte van een voorgaande editie, komen er jaarlijks dezelfde dimensies naar voren.

De clusterscores in de LAKS-monitor zijn als volgt samengesteld: een gemiddelde score op een vijfpuntschaal voor het clustergemiddelde en een percentage positief en negatief berekend door het aantal positieve dan wel negatieve gescoorde items te relateren aan het totale aantal items in een cluster. Scores van zes (n.v.t.) worden niet gesubstitueerd en in zulke situaties zijn de clusters berekend over het aantal items minus die met een dergelijk antwoord, waarbij het minimum aantal vraagscores om tot een themascore te geraken altijd twee is.

Tabel 6: Communaliteiten, factorladingen en Cronbach's alpha LAKS-monitor 2026 (PCA¹⁰)

Cluster	Communaliteit	Factor-lading	Alpha if item deleted
<i>Lessen en toetsen</i>			
(Cronbach's alpha = 0,74)			
▪ Ben je tevreden over wat je leert op school?	,568	,754	,669
▪ Doe je verschillende dingen in een les?	,344	,587	,715
▪ Is dat wat je leert op school nuttig voor als je van school af gaat?	,532	,729	,677
▪ Vertellen je leraren je duidelijk hoe je een opdracht of toets hebt gemaakt?	,391	,626	,705
▪ Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd in de lessen?	,442	,665	,696
▪ Worden verschillende vakken op elkaar afgestemd?	,333	,577	,722
<i>Begeleiding</i>			
(Cronbach's alpha = 0,76)			
▪ Helpt de school je met het kiezen van een volgende studie of werk?	,444	,666	,733
▪ Ben je tevreden over je mentor?	,357	,598	,755
▪ Krijg je hulp als je problemen hebt met leren?	,624	,790	,683
▪ Helpt de school je goed als je persoonlijke problemen hebt?	,600	,775	,688
▪ Helpt de school jou, naast het begrijpen van de lesstof, ook met andere vaardigheden?	,551	,742	,706
<i>ICT-gebruik in de klas (correlatie: 0,60)</i>			
▪ Werken computers, laptops of tablets goed op je school?	,717	,847	-
▪ Ben je tevreden met het gebruik van computers of digibord in de les?	,717	,847	-
<i>Leraren</i>			
(Cronbach's alpha = 0,82)			
▪ Helpen leraren je om je best te doen op school?	,610	,781	,777
▪ Letten je leraren op wat je goed en niet zo goed kunt?	,534	,731	,795
▪ Kunnen je leraren goed uitleggen?	,576	,759	,785
▪ Gaan leraren goed met je om?	,589	,768	,782
▪ Hebben leraren genoeg tijd voor je?	,597	,773	,779
<i>Faciliteiten en voorzieningen op school (mogelijkheden op school)</i>			
(Cronbach's alpha = 0,72)			
▪ Ben je tevreden over de extra activiteiten buiten de les?	,363	,603	,700
▪ Vertelt de school leerlingen de belangrijke dingen die op school gebeuren?	,409	,639	,688

¹⁰ Specificaties: missing = listwise (default); method = correlation (default); Extraction Method: Principal Component Analysis; rotation = varimax (default).

▪ Zijn de regels op je school duidelijk?	,465	,682	,678
▪ Heb je op school toegang tot boeken, computers of andere lesmaterialen om je schoolwerk goed te kunnen doen?	,360	,600	,700
▪ Ben je tevreden over de plek(ken) op school waar je rustig kunt leren?	,506	,712	,662
▪ Ben je tevreden over de plek(ken) op school waar je pauze kunt houden?	,440	,663	,680
<i>Sfeer en veiligheid</i>			
(Cronbach's alpha = 0,80)			
▪ Ben je tevreden over de sfeer op je school?	,683	,826	,723
▪ Vind je het leuk om met andere leerlingen van je school om te gaan?	,477	,691	,774
▪ Heb je het naar je zin op school?	,597	,773	,745
▪ Voel je je veilig op school?	,576	,759	,750
▪ Ben je tevreden met wat je school doet tegen pesten?	,458	,677	,785

Bron: ResearchNed; LAKS-monitor 2026

Niet alle scores uit de LAKS-monitor van 2026 konden binnen een schaal worden geplaatst. Het betreft de antwoorden op de volgende categorische en oordeelvragen:

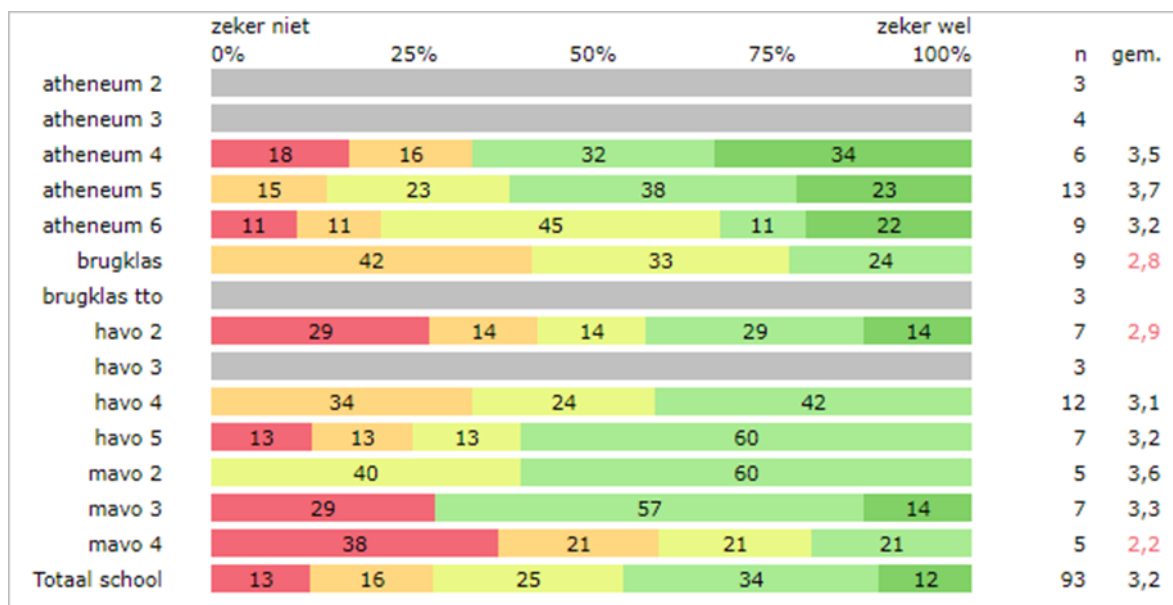
- Helpt je school je bij het zoeken naar een stage?
- Ben je tevreden over de begeleiding die je hebt gehad bij het kiezen van jouw profiel/vakkenpakket?
- Ben je tevreden over de voorbereiding op de eindexamens?
- Bespreken leraren wel eens het nieuws in de lessen?
- Leer je op jouw stage dingen die handig zijn voor werken?
- Heb je op school extra hulp nodig bij één of meer van de volgende beperkingen, ziektes of aandoeningen (dit noemen we een ondersteuningsbehoefte)?
- Ben je tevreden over de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw ondersteuningsbehoefte?
- Kun je extra vakken of activiteiten volgen als je dat wilt?
- Doet de school iets met de mening of ideeën van leerlingen?
- Wordt er op school aan je gevraagd wat je van de lessen vindt?
- Is voor jou duidelijk waar of naar wie je toe moet als je een klacht hebt?
- Ben je tevreden over de beroepsgerichte praktijklessen?
- Is er een leerlingenraad op jouw school?
- Ben je tevreden met wat je school doet tegen pesten?
- Ben je de afgelopen 3 maanden gepest op school?
- Ben je de afgelopen 3 maanden online gepest door leerlingen van school?
- Hebben leerlingen van je school je de afgelopen 3 maanden expres lichamelijk pijn gedaan?
- Hebben leerlingen van je school je de afgelopen 3 maanden gediscrimineerd?
- Ervaar je wel eens stress door school?
- Wat voor rapportcijfer geef je jouw school?
- Maak je je wel eens zorgen over je schoolresultaten?
- Ben je tevreden over de manier waarop school toetst wat je geleerd hebt?
- Ben je tevreden over de mogelijkheden om mee te praten over je lessen en toetsen?
- Wil je nog iets tegen jouw school zeggen?
- Heb je de vragenlijst in de klas ingevuld?
- Kon je de vragenlijst anoniem invullen?

6 Rapportages met resultaten

6.1 Instellingsbestanden en -rapportages

Deelnemende scholen krijgen in juni, voordat de landelijke cijfers gepubliceerd zijn, staafdiagrammen (zie figuur 1) met de uitkomsten van de LAKS-monitor voor hun eigen scholieren gepresenteerd.¹¹ Deze zijn gedifferentieerd naar niveau, leerjaar, geslacht en klas en kunnen ook steeds afgezet worden tegen het totaal van de school. Binnen dergelijke rapportages zijn, in verband met de privacy, enkel scores te zien van groepen die bestaan uit vijf of meer scholieren. In een later stadium volgen ter vergelijking nog de figuren met de landelijke resultaten. Daarnaast is het voor deze scholen toegestaan om de leerlingdata van de eigen vestiging(en) te gebruiken (in SPSS en Excel). Beide bestanden bevatten de weegfactor die ResearchNed ook gebruikt. In het Excelbestand is een uitleg over de toepassing hiervan opgenomen, evenals een codeboek. De open antwoorden worden in een los bestand aangeleverd. Daarnaast stuurt het LAKS elke locatie die deel heeft genomen aan het onderzoek een factsheet, waarmee in één oogopslag de belangrijkste schoolresultaten op inzichtelijk gemaakt zijn.

Figuur 1: Voorbeeld van grafische rapportage LAKS-monitor¹²



6.2 Online rapportage

Aangezien LAKS belangenbehartiger is van de middelbare scholier, is het van belang de onderzoeksresultaten eenvoudig toegankelijk te maken voor deze doelgroep. Voor de resultaten van de LAKS-monitor 2026 gebeurt dit (wederom) door de Staat van Creatie in samenwerking met Netsupport.¹³

¹¹ Uitgezonderd scholen die hebben deelgenomen via de Sectorraad Praktijkonderwijs, omdat daar bij de Vensters-vragen vier in plaats van vijf antwoordcategorieën te kiezen zijn en de bijbehorende data - onder andere vanwege de onvergelykbaarheid met de rest - niet worden gedeeld met ResearchNed.

¹² Door afrondingsverschillen tellen percentages in een figuur soms niet op tot honderd procent.

¹³ <https://resultaten.laks-monitor.nl>

De resultatentool die deze partijen opleveren, toont op elke pagina vooraf door ResearchNed geaggregeerde vraag- of clusterscores, die vergeleken kunnen worden met het landelijk totaal, eerdere metingen - indien aanwezig - of andere scholen. Er zijn ook uitsplitsingen naar onderwijsniveau en leerjaar te kiezen. Bij deze informatiebron is de minimale respons voor het opnemen van resultaten vastgesteld op vijftien, mede omdat hier sprake is van een meer openbare manier van publiceren. Op de website wordt een disclaimer toegevoegd dat bij kleine aantallen de resultaten van een groep minder betrouwbaar zijn.

6.3 Landelijk rapport

Om een breder publiek te bedienen, wordt voor de LAKS-monitor een rapport gedrukt (en uiteindelijk ook digitaal beschikbaar gesteld), waarin de landelijke resultaten worden besproken en – mits mogelijk – vergeleken met eerdere edities. In dit rapport gaat LAKS in op bevindingen uit het onderzoek die voor hen van belang zijn. ResearchNed gaat na in hoeverre bepaalde achtergrondkenmerken samenhang vertonen met de verschillende tevredenheidsoordelen. De statistische uitleg hiervan blijft in dit rapport achterwege, aangezien deze niet interessant is voor het overgrote deel van de doelgroep.

6.4 Gebruik data door derden

Sinds 2020 worden de resultaten van de LAKS-monitor (excl. open antwoorden) beschikbaar gesteld op het online archiveringssysteem EASY van DANS SSH.¹⁴ Als voorwaarde voor het gebruik van de data stelt het LAKS dat het doel waarvoor de data gebruikt worden, in overeenstemming moet zijn met het doel waarvoor de data verzameld zijn: het meten en verbeteren van tevredenheid onder scholieren in het voortgezet onderwijs. Na het indienen van een verzoek tot gebruik van de data, checkt het LAKS of aan die voorwaarde voor gebruik wordt voldaan.

Indien derden gegevens uit de LAKS-monitor verwerken in rapporten, dienen hiervan ook kopieën aan het LAKS overhandigd te worden.

¹⁴ DANS Data Station Social Sciences and Humanities is een instituut van KNAW en NWO en staat voor Data Archiving and Networked Services, zie <https://dans.knaw.nl/nl>.

7 Ethische verantwoording

In dit hoofdstuk komen ethische aspecten van het onderzoek aan bod. Daarbij maken we een koppeling met relevante regelgeving en richtlijnen.

7.1 Inleiding

ResearchNed draagt zorg voor integer en ethisch verantwoord onderzoek. Dat betekent dat we zo veel mogelijk rekening houden met de basisprincipes van integer onderzoek (eerlijk, zorgvuldig, transparant, onafhankelijk en verantwoordelijk) en ons houden aan relevante wetgeving en richtlijnen zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).¹⁵ ResearchNed is daarnaast aangesloten bij de VBO (Vereniging voor Beleidsonderzoek): de privacy van mensen die meewerken aan onderzoek, wordt beschermd door de Gedragscode voor statistisch onderzoek.¹⁶ ResearchNed neemt technische en organisatorische maatregelen conform de normen van voor informatiebeveiliging (NEN-EN-ISO/IEC 27001:2023) om persoonlijke gegevens te beschermen. Ook voldoen we aan de Europese standaarden voor kwaliteitsmanagementsystemen (ISO 9001:2015) en de internationale normen voor markt, opinie- en maatschappelijk onderzoek (ISO 20252:2019).

Belangrijke aandachtspunten voor dit onderzoek zijn de minderjarige doelgroep en de verwerking van persoonsgegevens.

Doelgroep

Met de LAKS-monitor worden gegevens verzameld bij een doelgroep die minderjarig is en daarmee in zekere zin kwetsbaar. We behandelen deze doelgroep dan ook met zorg, en laten het onderzoek zo goed mogelijk bij hen aansluiten. Ook de scholen worden hierin meegenomen, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor hun leerlingen.

Bij onderzoek onder minderjarigen houdt ResearchNed rekening met de eisen vanuit de richtlijnen van ESOMAR¹⁷. Deze internationale code heeft betrekking op markt- en opinieonderzoek, sociaalwetenschappelijk onderzoek en data-analyse. In deze code is een aparte sectie opgenomen over onderzoek bij minderjarige subjecten. Hierin wordt gesteld dat:

- onderzoekers toestemming moeten verkrijgen van een ouder of verantwoordelijke volwassene wanneer er persoonsgegevens van kinderen worden verzameld (dat is in dit geval de school);
- onderzoekers moeten zorgvuldig te werk gaan wanneer zij minderjarigen betrekken in hun onderzoek: de gestelde vragen moeten bijvoorbeeld passen bij de leeftijd van de respondenten;
- minderjarigen (en andere kwetsbare doelgroepen) moeten geïnformeerde beslissingen kunnen maken over deelname aan het onderzoek, en niet onder druk gezet worden om mee te werken.

Persoonsgegevens

In principe vullen respondenten de vragenlijst anoniem in en zijn de antwoorden alleen op klasniveau terug te zien, maar het gaat wel om persoonlijke meningen en eigenschappen en dus om persoonsgegevens. Hier

15 Zie o.a. <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/basis-avg/avg-algemeen/de-avg-in-het-kort>

16 Vereniging voor Beleidsonderzoek (2023). Gedragscode voor Statistisch Onderzoek 2023.

17 ICC/ESOMAR (2025). International Code on Market, Opinion and Social Research and Data Analytics.

moet zorgvuldig mee worden omgegaan. De AVG is de belangrijkste wet die gaat over de bescherming van persoonsgegevens.

Deze wet schrijft bijvoorbeeld voor dat:

- persoonsgegevens alleen verzameld mogen worden met een gerechtvaardigd doel;
- dat er niet meer gegevens mogen worden verzameld dan voor dit doel nodig is;
- dat het transparant moet zijn voor betrokkenen hoe en waarom een organisatie hun persoonsgegevens verwerkt;
- en dat de gegevens veilig en voor een bepaalde tijd moeten worden opgeslagen.

De Gedragscode voor statistisch onderzoek 2023 van het VBO¹⁶ wordt uitgewerkt aan de hand van een vijftal uitgangspunten. De uitgangspunten zijn in combinatie met de nadere uitwerking in deze gedragscode bindend en gaan verder dan alleen de principes voor gegevensverwerking als in artikel 5 AVG.

- Privacy, waarin de principes van onderzoek centraal staan en ook de rechten van respondenten, zoals toegepast door Verwerkingsverantwoordelijken voor gegevensbescherming;
- Provenance, waarin dataverzameling ongeacht de methode van dataverzameling aan de orde komt;
- Security, waarin de minimale maatregelen voor beveiliging van onderzoeksgegevens naar voren komen;
- Stewardship, waarin procedures en voorwaarden voor goed databaseer worden beschreven;
- Handhaving, waarin klachtenregeling, geheimhouding en certificering aan de orde komen.

In paragraaf 7.2 gaan we in op de maatregelen die wij in de opzet en uitvoering van de LAKS-monitor toepassen om aan de genoemde richtlijnen en regelgeving te voldoen.

7.2 Opzet van het onderzoek

Vragenlijst

De LAKS-monitor bestaat in de kern uit een vragenlijst waarin scholieren zelf hun antwoorden vastleggen. Zoals ESOMAR ook stelt, is het belangrijk dat de gestelde vragen aansluiten bij het niveau en de belevingswereld van de respondenten. De vragen mogen dus niet te moeilijk zijn, en de vragenlijst niet te lang. Ook mag er (ook volgens de AVG, 'dataminimalisatie') geen onnodige informatie worden verzameld.

In de constructie van de vragenlijst (het LAKS-gedeelte dat aan de Venstersvragen is toegevoegd) is dan ook veel tijd en aandacht besteed aan deze punten. In 2022 is de vragenlijst voor het laatst vernieuwd. In het vernieuwingsproces werd input gegeven door het LAKS, scholen en kwaliteitszorgmedewerkers én scholieren zelf (ondersteuning en uitvoering door ResearchNed¹⁸). Hiermee werd geborgd dat er relevante thema's worden bevraagd, dat alleen de belangrijkste vragen hierover worden gesteld (met handelingsperspectief voor het LAKS en scholen/leerlingenraden) én dat de vragen duidelijk en begrijpelijk zijn voor de respondenten en aansluiten bij hun belevingswereld (zo ook gesteld in ESOMAR). De vragen naar toetsdruk die sinds de editie van 2025 zijn toegevoegd, gaan ook over een voor scholieren zelf relevant thema.

In de VBO-gedragscode staat bovendien dat kwantitatief onderzoek (zoals de LAKS-monitor) de volgende kenmerken hebben:

- vraagstelling vaak gericht op feiten/attitudes/gedrag;
- vragenlijsten hebben over het algemeen een vaste structuur, evenals de antwoordmogelijkheden;
- weergave van resultaten (objectieve statistische gegevens), via tabellen, grafieken en percentages.

¹⁸ Lodewick, J., Brukx, D., Termorshuizen, T. & Broek, van den, A. (2021). Vernieuwing van de LAKS-monitor. Onderzoek in opdracht van het Landelijk Actie Komitee Scholieren

In de LAKS-monitor worden vragen gesteld over de tevredenheid van leerlingen over verschillende school- en onderwijsaspecten. De vragen hebben zo veel mogelijk dezelfde structuur (“Ben je tevreden over...?” of “Komt ... voor?”) en antwoordmogelijkheden (veelal een vijfpuntsschaal lopende van “zeker niet” tot “zeker wel”). Ook de in 2025 toegevoegde vragen over toetsdruk, voldoen aan deze structuur. Door hier consistent in te zijn, is het gemakkelijker voor respondenten om de vragen snel te begrijpen en in te vullen. Resultaten worden ook getoond in tabellen, grafieken en percentages: Dit benoemden we al in hoofdstuk 6, en gaan we verder op in onder paragraaf 7.4.

Op- en aanmerkingen over de kwaliteit en begrijpelijkheid van de vragenlijst die op welk moment dan ook aan het licht komen, worden gedocumenteerd en meegenomen in de overwegingen voor een volgende herziening. De vragenlijst als geheel wordt eens in de paar jaar herzien - in voorkomend geval kan het noodzakelijk zijn een wijziging of aanvulling eerder door te voeren (zoals in 2025 met de vragen over toetsdruk).

Communicatie en informatie

In de wervingsfase van het onderzoek vindt contact en informatie-uitwisseling plaats met (contactpersonen van) scholen. Zij melden hun school en klassen aan voor het onderzoek en zijn verantwoordelijk voor hun (minderjarige) respondenten. Volgens de regelgeving (AVG, ESOMAR, VBO) moet het transparant zijn voor betrokkenen hoe en waarom een organisatie hun persoonsgegevens verwerkt. Dat betekent dat de organisatie hier open en duidelijk over moet communiceren. Het is dus belangrijk dat de scholen goed geïnformeerd zijn over het doel en de implicaties van het onderzoek, voordat zij akkoord gaan met deelname.

Bij de werving van scholen om deel te nemen aan de LAKS-monitor wordt uitgebreid informatie verstrekt. Zo worden contactpersonen gewezen op een operationeel plan waar de gehele onderzoeksopzet wordt beschreven, kunnen zij de vragenlijst vooraf inzien en is er eveneens een docentenhandleiding opgesteld ter ondersteuning bij klassikale afname. Al deze documenten (en meer) zijn op de onderzoekswebsite ([portal](#)) te vinden, en contactpersonen wordt gevraagd de betrokkenen in hun school hierover te informeren.

Wanneer contactpersonen zich vervolgens aanmelden voor deelname aan de LAKS-monitor, wordt voor een aantal zaken om toestemming/instemming gevraagd (zie ook bijlage 6):

- toestemming voor de doorlevering van resultaten van de LAKS-monitor aan Vensters (ten behoeve van publicatie op Scholen op de Kaart en/of de Inspectie van het Onderwijs). Dit is niet verplicht; als geen toestemming wordt gegeven, moeten de scholen deze gegevens zelf doorleveren waar nodig.
- Verklaring omtrent informatievoorziening: volgens de AVG geldt voor scholen de verplichting om leerlingen en ouders te informeren over het verwerken van persoonsgegevens, zoals in de LAKS-monitor.
- Verklaring omtrent representativiteit en anonimiteit: scholen doen hun best om een zo representatief mogelijke groep leerlingen te laten deelnemen aan het onderzoek, en het anoniem invullen zo veel mogelijk te waarborgen.

Deze toestemming kan te allen tijde later nog worden aangepast of ingetrokken.¹⁹

Tevens gaat men bij aanmelding akkoord met de voorwaarden voor het onderzoek. Dit staat aangegeven als disclaimer op het aanmeldformulier (“Door het aanmelden van uw school gaat u automatisch akkoord met de voorwaarden voor deelname aan de LAKS-monitor”); de voorwaarden zijn via een hyperlink te bereiken.

¹⁹ Op advies van het deskundigenpanel 2025 onderzoeken we met onze privacy officer de noodzaak en wenselijkheid om deze verklaringen verplicht te stellen voor scholen als voorwaarde voor deelname aan het onderzoek. Daarbij is het niet wenselijk dat de respons of representativiteit van de vragenlijst negatief beïnvloed worden.

In deze voorwaarden staan de volgende zaken beschreven:

- de doelstellingen van de LAKS-monitor;
- inspanningen die het LAKS zal verrichten binnen het onderzoek (algemeen verloop, aanspreekpunt, communicatie, promotiemateriaal, ontsluiting resultaten);
- inspanningen scholen binnen het onderzoek (kennisneming doelstellingen en operationeel plan, uitvoeren onderzoek op school, informeren coördinatoren/docenten, akkoord met ontsluiting resultaten).

De toestemmingsvragen en algemene voorwaarden zijn opgenomen in bijlage 6.

7.3 Veldwerk

De organisatie van het veldwerk wordt door scholen zelf uitgevoerd. Contactpersonen van de scholen hebben toegang tot de portal waar zij alle informatie met betrekking tot het onderzoek kunnen vinden, en hebben per aangemelde klas een wachtwoord gekregen. Zij instrueren de betreffende docenten over het afnemen van de vragenlijst in hun klas. Hiervoor heeft ResearchNed in samenwerking met het LAKS een docentenhandleiding opgesteld.

De docentenhandleiding beschrijft op welke manier de LAKS-monitor het beste kan worden ingevuld. De handleiding omvat praktische tips en informatie over hoeveel tijd er moet worden vrijgehouden en hoe leerlingen bij de vragenlijst komen, evenals instructies om het invullen in de klas zo soepel mogelijk te laten verlopen. Docenten wordt bijvoorbeeld gevraagd om leerlingen *niet* met elkaar te laten meekijken en zelf ook niet mee te kijken naar wat leerlingen invullen, maar *wel* waar nodig vragen toe te lichten. De volledige docentenhandleiding is te zien in bijlage 6.

Het invullen zelf doen scholieren dus klassikaal, maar individueel. Hun docent heeft ze als het goed is geïnformeerd over het onderzoek, maar dit is het eerste ‘directe’ contactmoment tussen LAKS en de respondenten. Daarmee is dit het moment om de respondenten nogmaals kort te informeren over wat hun deelname omvat. Bij de start van de vragenlijsten worden scholieren erop gewezen dat ze door het invullen van de vragenlijst toestemming geven aan het LAKS om hun antwoorden anoniem te verwerken en naar hun school en leerlingenraad te sturen. Deze introductietekst luidt als volgt:

“De leerlingenraad, het LAKS en jouw school willen graag weten hoe jij denkt over jouw onderwijs. Door deze vragenlijst in te vullen geef je toestemming aan het LAKS om jouw antwoorden anoniem te verwerken en naar je school & leerlingenraad te sturen. Niemand kan zien welke antwoorden van jou zijn.”

In het LAKS-gedeelte van de vragenlijst is een vraag opgenomen die betrekking heeft op genderidentificatie, en een over een mogelijke ondersteuningsbehoefte:

1. Ik ben:
 - Een man
 - Een vrouw
 - Genderdivers, zoals non-binair, genderqueer of gender non-conform
 - Dat wil ik niet zeggen

Tabel 7: Procentuele verdeling antwoorden gender

	2024	2025	2026
Man	47,42%	48,44%	48,37%
Vrouw	49,98%	49,18%	49,27%

In de vraag naar geslacht/gender is sinds 2024 de antwoordoptie 'anders' gewijzigd naar 'Genderdivers, zoals non-binair, genderqueer of gender non-conform'. Er

wordt verder niet uitgesplitst naar deze groep in de rapportage. We zien dat de procentuele verdeling nauwelijks verschilt tussen in de afgelopen drie jaren.

Anders/genderdivers, zoals non-binair, genderqueer of gender non-conform	1,15%	1,03%	0,98%
Dat wil ik niet zeggen	1,45%	1,35%	1,38%

2. Heb je op school extra hulp nodig bij één of meer van de volgende beperkingen, ziektes of aandoeningen (*dit noemen we een ondersteuningsbehoefte*)? [NIET voor praktijkonderwijs]
- ADHD, ADD of concentratieproblemen
 - Autisme (Autisme Spectrum Stoornis (ASS), klassiek autisme, Asperger en PDD-NOS (waaronder subgroep McDD))
 - Dyslexie, dyscalculie of een taalontwikkelingsstoornis (TOS)
 - Chronische aandoening/ziekte [migraine, longziekte, huidaandoening, diabetes, chronisch vermoeidheidssyndroom, reuma, artrose, MS, astma, spierziekte, kanker, epilepsie, hart- en vaatziekte, darmstoornis]
 - Psychische aandoening (depressie, psychose, manisch-depressieve stoornis, schizofrenie, bipolaire stoornis, angststoornis, borderline, eetstoornis)
 - Visuele of auditieve functionele beperking
 - Motorische functionele beperking in bewegen of spreken
 - Een andere ondersteuningsbehoefte of ziekte
- Nee
 - Ja
 - Dit wil ik niet zeggen

Antwoorden op beide vragen vallen onder *bijzondere* persoonsgegevens: *‘gegevens die zo privacygevoelig zijn dat het een grote(re) impact op iemand kan hebben als een organisatie deze gegevens verwerkt. Bijvoorbeeld gegevens over iemands gezondheid of politieke voorkeur.’* Voor het verzamelen van bijzondere persoonsgegevens gelden extra strenge regels en respondenten moeten nadrukkelijk toestemming geven voor het verzamelen van deze gegevens. Daarom is bij deze vragen de antwoordoptie ‘dit wil ik niet zeggen’ opgenomen, zodat geen antwoord afgedwongen wordt (zoals bij andere vragen) en respondenten er altijd voor kunnen kiezen de vraag over te slaan.

Sinds 2025 zijn twee vragen aan het einde van de vragenlijst toegevoegd die betrekking hebben op de wijze van invullen. Het LAKS en ResearchNed adviseren om de monitor klassikaal af te nemen en te waarborgen dat leerlingen hun antwoorden anoniem kunnen geven; met deze vragen monitoren we dit.

- Heb je de vragenlijst in de klas ingevuld?
- En zo ja: Kon je de vragenlijst anoniem invullen? *Er was bijvoorbeeld niemand die meekeek naar je antwoorden.*

Uit de antwoorden bleek dat 93 procent van de respondenten de vragenlijst in de klas heeft ingevuld. Wanneer dit het geval was, gaf driekwart van de respondenten aan dat het invullen anoniem plaatvond (73,2%; 7,7% zei van niet en 19,2% wist het niet zeker).

7.4 Rapportages

De AVG (en de gedragscode van VBO) stellen dat in de weergave van resultaten van onderzoek waarbij persoonsgegevens zijn verzameld, in principe alleen anonieme en uiteraard correcte bevindingen mogen worden opgenomen. Uitspraken moeten gebaseerd zijn op geaggregeerde gegevens, dus alleen betrekking hebben op doelgroepen of populaties en niet over specifieke personen.

De resultaten van de LAKS-monitor worden ontsloten via een landelijk rapport, grafische schoolrapportages en schoolspecifieke databestanden. Ook wordt er een speciale resultatenwebsite ingericht waar de resultaten op schoolvestigingsniveau met elkaar kunnen worden vergeleken (zie ook H6).

In het landelijke rapport worden alleen algemene bevindingen besproken, eventueel uitgesplitst naar leerjaar, leerweg en onderwijstype. Er worden dus alleen uitspraken gedaan over populatie of doelgroepen. In deze rapportage worden door ResearchNed alleen objectieve bevindingen beschreven (zie ook H4 voor de opschoningsstappen). Relevante verschillen worden statistisch getoetst en alleen genoemd als groepen méér dan vijf procentpunt van elkaar afwijken. Het LAKS schrijft aanvullende passages in de rapportage

waarin zij reflecteren op de bevindingen in de context van hun doelstellingen; er is duidelijk onderscheid tussen objectieve resultaten (ResearchNed) en de reflectie hierop (LAKS).

In de schoolrapportages worden wél individuele resultaten opgenomen, zonder variabele die de specifieke respondent direct zou identificeren (dus in principe anoniem). Om de anonimiteit verder te waarborgen zijn de volgende stappen genomen:

- om indirecte herleidbaarheid van individuele scholieren te voorkomen, worden in geen enkele grafische rapportage uitkomsten getoond gebaseerd op de antwoorden van minder dan vijf scholieren.
- Scholen ontvangen met betrekking tot hun databestanden een waarschuwing aangaande het interpreteren van resultaten afkomstig van kleine groepen respondenten. In een eerste stap om de bestanden AVG-proof te maken, zijn de schoolspecifieke databestanden zoveel mogelijk onherleidbaar naar personen gemaakt. Dat is gedaan door bij leerlingkenmerken die in de populatie minder dan vijf keer voorkomen, dit kenmerk niet te tonen in de data. In het bestand heeft een dergelijke cel de score “Niet getoond wegens AVG” gekregen. Echter, ook na deze stap blijft het door het kunnen combineren van leerlingkenmerken in een aantal gevallen *indirect* mogelijk studenten te herleiden. Scholen wordt nadrukkelijk verteld dat het niet de bedoeling is om individuele leerlingen te herleiden, en zeker niet om op dat niveau te rapporteren.
- Op de open antwoorden in de data is geen censuur door ResearchNed toegepast. Het is daarom raadzaam voor scholen om eerst te controleren of hierin geen namen van bijvoorbeeld docenten of medestudenten staan vermeld, alvorens de bestanden verder te verspreiden. Dit wordt in de begeleidende mail aangegeven aan de contactpersonen.

7.5 Databeheer

Bewaren van persoonsgegevens mag volgens de AVG niet langer dan noodzakelijk is voor het gestelde doel. Na een bepaalde tijd (geen vastgestelde termijn, afhankelijk van de situatie maar zo kort mogelijk) moeten persoonsgegevens worden verwijderd, of geanonimiseerd. In het geval van de LAKS-monitor gebruiken we gegevens uit eerdere edities in latere jaren nog ter vergelijking zodat trends en ontwikkelingen kunnen worden geïdentificeerd. In de rapportage worden alleen de jaren getoond sinds de laatste herziening van de vragenlijst. De databestanden zijn in principe al anoniem, en zoals reeds besproken in de vorige paragraaf worden leerlingkenmerken die in de populatie minder dan vijf keer voorkomen, niet getoond in de data. Ze blijven daarom vooralsnog bewaard.

Een belangrijk punt in de regelgeving omtrent persoonsgegevens is dat respondenten altijd hun toestemming voor de verwerking van hun gegevens mogen intrekken, en hun gegevens indien ze incorrect zijn verwerkt mogen laten aanpassen. Hier moeten zij dan ook de juiste informatie over kunnen vinden. In het geval van de LAKS-monitor is dit punt wellicht niet direct aan de orde: in principe verzamelen we anonieme gegevens, bovendien op klasniveau, en vullen de respondenten zelf hun antwoorden in. Het is niet aanmerkelijk dat een leerling zelf bij nader inzien de eigen antwoorden als zodanig zal herkennen in de rapportage en zal willen aanpassen. Ook scholen, als verantwoordelijke voor hun leerlingen, zullen er doorgaans niet in geïnteresseerd zijn de gegevens van hun eigen leerlingen in te trekken of te wijzigen. Zij hebben de opgehaalde informatie immers ook nodig ter verantwoording voor de Inspectie. Over dit onderwerp informeren we scholen en leerlingen daarom niet direct. Wel staat in het Privacystatement op de website van ResearchNed aangegeven dat respondenten altijd het recht hebben tot inzage, correctie en verwijdering van de geleverde persoonsgegevens en via welk e-mailadres ze dit zo nodig aan kunnen kaarten. Omdat de vragenlijst echter anoniem wordt ingevuld, is het mogelijk dat deze gegevens niet altijd teruggevonden kunnen worden.

Zoals al genoemd in paragraaf 6.4 worden de resultaten van de LAKS-monitor beschikbaar gesteld voor derden op het online archiveringssysteem EASY van DANS.²⁰ Als voorwaarde voor het gebruik van de data stelt het LAKS dat het doel waarvoor de data gebruikt worden, in overeenstemming moet zijn met het doel waarvoor de data verzameld zijn: het meten en verbeteren van tevredenheid onder scholieren in het voortgezet onderwijs. Na het indienen van een verzoek tot gebruik van de data, checkt het LAKS of aan die voorwaarde voor gebruik wordt voldaan. Bij het aangevraagde databestand horen dan ook de onderzoeksverantwoording met beschrijving van de totstandkoming van de dataset, een codeboek en een weegfactor, zodat gebruikers op een juiste manier de data kunnen analyseren en tot dezelfde (juiste) bevindingen kunnen komen.

²⁰ DANS is een instituut van KNAW en NWO en staat voor Data Archiving and Networked Services, zie <https://dans.knaw.nl/nl>)

8 Het deskundigenpanel

8.1 Vragen aan het deskundigenpanel

Er zijn dit jaar geen wijzigingen geweest in de aanpak van de LAKS-monitor, waardoor de onderzoekers niet veel vragen hadden aan het deskundigenpanel. Onderstaande vragen zijn besproken:

- 1) Is de analyse van de non-respons zoals deze nu gedaan wordt zinvol, of zouden we (ook) op andere aspecten moeten focussen?

Vanuit het deskundigenpanel komt de suggestie om een logistische regressie voor deelname kans toe te voegen. Zo kan worden onderzocht welke schoolkenmerken samenhangen met de kans op deelname aan de LAKS-monitor, zodat mogelijke bronnen van selectieve non-respons²¹ beter in beeld worden gebracht.

- 2) Is het beter om bij niet veranderende thema's een confirmatieve factoranalyse op de thema's uit te voeren om de clusters te bepalen?

Het deskundigenpanel geeft ter overweging mee om thema's die over meerdere meetjaren ongewijzigd blijven, te toetsen middels een confirmatieve factoranalyse (CFA) om de bestaande clusterstructuur expliciet te maken. PCA en EFA blijven daarbij van belang voor nieuwe of aangepaste vragen, omdat deze methoden ruimte bieden om veranderingen of nieuwe dimensies in de data te identificeren. Een combinatie van beide benaderingen kan de methodologische onderbouwing van de schaalconstructie versterken.

8.2 Slotbevindingen

Alles overwegend, concluderen LAKS, de onderzoekers en het deskundigenpanel dat ook deze 11^e editie van de LAKS-monitor als succesvol mogen beschouwen. In de komende jaren zal er sprake zijn van doorontwikkeling van de LAKS-monitor: het deskundigenpanel geeft dan ook graag enkele suggesties voor de toekomst mee in de volgende paragraaf 8.3.

8.3 Suggesties voor de toekomst

8.3.1 Opschoning

Het aandeel leerlingen dat bij de opschoning verwijderd wordt vanwege een **te korte invultijd**, loopt op met het leerjaar. Het lijkt verstandig om de grens voor het verwijderen op basis van invultijd voor verschillende groepen aan te passen. Advies van het deskundigenpanel is daarbij te streven naar een gelijk deel uitval. Door het criterium telkens verder te verlagen, zie je het effect daarvan. Daarbij moeten wel de betrouwbaarheidsscores van de schalen in het oog gehouden worden: deze moeten niet lager worden. Ook kan deze aanpassing effect hebben op de weging: als er minder leerlingen uit hogere leerjaren uitvallen bij opschoning, hoeven deze leerlingen wellicht (minder) naar boven gewogen te worden.

²¹ Denk aan schoolsoort, schoolgrootte, regio, stedelijkheid, onderwijssoort, achterstandsscore, inspectieoordeel et cetera.

Bij opschoning van de data valt een relatief groot deel van de groep '**genderdivers**, zoals non-binair, genderqueer of gender non-conform' uit (tabel 2). Dit heeft wellicht geen effect op betrouwbaarheid in totaal, maar zou op de representativiteit mogelijk effect kunnen hebben. Het is goed om te bezien hoe deze groep toch zo goed mogelijk meegenomen kan worden.

8.3.2 *Weging*

Het is goed dat de weging genoemd en toegelicht wordt, ook al zijn er geen grote afwijkingen te zien en trekken we na weging geen andere conclusies. De effectgrootte zou hierbij geplaatst kunnen worden (zie tabel 5). Door effectgroottes²² toe te voegen, voorkom je de indruk dat statistische significantie automatisch praktisch relevant is: bij een steekproef van ruim 30.000 scholieren wordt namelijk bijna alles snel significant.

8.3.3 *Inhoud van de vragenlijst*

Vanuit het deskundigenpanel werden ook concrete en meer overkoepelende suggesties gedaan met betrekking tot de inhoud van de vragenlijst.

Bij de huidige vraag naar **ondersteuningsbehoefte** is een van de voordelen dat er geen medische gegevens verzameld worden. De vraag naar de (mogelijke) behoefte van leerlingen aan extra ondersteuning door één of meer van de genoemde bijzondere omstandigheden, beperkingen, ziektes of aandoeningen, zorgt ervoor dat je bepaalde groepen mogelijk niet scherp kunt onderscheiden: leerlingen met een van de genoemde bijzondere omstandigheden, beperkingen, ziektes of aandoeningen, mét en zónder ondersteuningsbehoefte. De focus ligt voor LAKS op leerlingen die deze omstandigheden en ondersteuningsbehoefte wél hebben en hun oordeel daarover. Het is het overwegen waard om deze vraag bij een herziening van de gehele vragenlijst nogmaals uit te diepen. Ook zou LAKS aanvullend kwalitatief onderzoek kunnen initiëren op dit thema.

Er kan ook gevraagd worden naar het **device** waarop de vragenlijst is ingevuld: daarop zouden vervolgens aanvullende analyses kunnen worden gedaan naar de invloed die het gebruikte device heeft op de datakwaliteit.

Bij de vraag naar **tevredenheid** over de mogelijkheden om mee te praten over de **lessen en toetsen**, wordt eigenlijk naar twee zaken gevraagd. Gaat het om lessen of toetsen? En hoe vaak mag je dit doen? In een mogelijke revisieronde, zou dit meegenomen kunnen worden.

8.3.4 *Suggesties voor aanvullende analyses*

Vanuit het deskundigenpanel zijn ook enkele suggesties voor extra analyses die op de data kunnen worden uitgevoerd:

Zo kan er, als er zoals hierboven voorgesteld ook gevraagd wordt naar invul-device, gekeken worden naar de invloed die het gebruikte **device** heeft op de datakwaliteit.

²² Denk aan Cramér's V bij kruistabellen/Chi-square, η^2 (eta squared) bij ANOVA of eventueel Cohen's d.

Ook kan er gekeken worden of het **tijdstip van aanmelding** gevolgen heeft voor respons, of kwaliteit van de data. Scholen kunnen zich tot relatief laat (half april) aanmelden voor deelname: behalen deze scholen vergelijkbare respons, en zijn hun data van vergelijkbare kwaliteit als van scholen die al in november aanmelden?

Er kunnen ook aanvullende analyses uitgevoerd worden op de datakwaliteit (m.b.v. betrouwbaarheidsschalen) op basis van **invultijd**. Hieruit kan afgeleid worden of sommige groepen een hoger leestempo hebben, en of het (opschonings)criterium invultijd dus wellicht moet verschillen per groep zoals leeftijd of niveau (zie ook 8.3.1).

Vooraf aan de exploratieve factoranalyse waarmee wordt gekeken welke variabelen hier per thema voldoende samenhangen op één component hadden om als schaal te kunnen worden opgevat, zou nog kunnen worden getest in hoeverre de data hiervoor geschikt zijn. Dit kan door middel van de Kaiser-Meyer-Olkin-maat (KMO) of Bartlett's test of sphericity. KMO kijkt of vragen voldoende met elkaar samenhangen om onderliggende thema's te kunnen herkennen. Bartlett's test controleert of er daadwerkelijk genoeg verbanden tussen de vragen bestaan om een factoranalyse uit te voeren.

8.3.5 *Analyse van de non-respons*

Zoals in paragraaf 8.1 al benoemd, geeft het deskundigenpanel aan dat met een logistische regressie kan worden onderzocht welke **schoolkenmerken**²¹ samenhangen met de kans op deelname aan de LAKS-monitor, zodat mogelijke bronnen van selectieve non-respons beter in beeld worden gebracht. Daarmee weet je dus ook op welke scholen je nog extra inzet kunt plegen om ze te overtuigen van deelname. Dit helpt dan weer om de representativiteit verder te vergroten.

Er kan ook gekeken worden naar non-respons op bepaalde **items**. Door te kijken naar de **leerlingenkenmerken** op deze items, kun je ook achterhalen of dit met name bij een bepaalde groep leerlingen (bijv. met ondersteuningsbehoefte) speelt.

8.3.6 *Ethische aspecten*

De **open antwoorden** van leerlingen worden, ongecontroleerd, maar losgekoppeld van de numerieke data, terug geleverd aan de scholen. De contactpersonen van de scholen kunnen hierin dus mogelijk herleidbare zaken zien. Het anonimiseren van de data is een verantwoordelijkheid van de school. Er kan, met behulp van een ethische commissie, verder uitgezocht kunnen worden bij wie de verantwoordelijkheid ligt, gezien vanuit de leerlingen, maar ook naar wat noodzakelijk is vanuit de wet. Er kan ook advies gegeven worden over hoe scholen met deze data om kunnen gaan (denk ook aan offline anonimiserings-tools).

Contactpersonen van scholen verklaren momenteel dat ze hun best doen om een zo representatief mogelijke groep leerlingen te laten deelnemen aan het onderzoek, en het **anoniem** invullen zo veel mogelijk te waarborgen. Het deskundigenpanel geeft ter overweging mee om mogelijkheden te bieden waar leerlingen of docenten het kunnen melden als anoniem invullen niet mogelijk was. Ook zou de vraag uit de vragenlijst over of men de vragenlijst anoniem in kon vullen wellicht op een gerandomiseerde plek aangeboden kunnen worden.

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1 | Vragenlijst LAKS-monitor 2026

Vragenlijst LAKS-monitor 2026

De leerlingenraad, het LAKS en jouw school willen graag weten hoe jij denkt over jouw onderwijs.

Door deze vragenlijst in te vullen geef je toestemming aan het LAKS om jouw antwoorden anoniem te verwerken en naar je school & leerlingenraad te sturen. Niemand kan zien welke antwoorden van jou zijn.

1. START VRAGENLIJST

V1. Ik ben:

- Een man
- Een vrouw
- Genderdivers, zoals non-binair, genderqueer of gender non-conform
- Dat wil ik niet zeggen

V2. In welk leerjaar zit je?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

V3. Welke onderwijssoort volg je?

- Praktijkonderwijs
- Brugjaar (combinatieklassen vmbo/havo en havo/vwo)
- Vmbo brugjaar (leerjaar 1 of 2 van vmbo, maar leerweg nog niet gekozen)
- Vmbo basis
- Vmbo kader
- Vmbo gemengd
- Vmbo theoretisch
- Havo
- Vwo (atheneum)
- Vwo (gymnasium)
- Anders, namelijk (i: je hoeft hier geen antwoord in te vullen) (naar V9)

V4. [0 EN 0 of 0] Welk profiel heb je gekozen?

- Techniek
- Zorg en welzijn
- Economie
- Groen / Landbouw
- Ik heb (nog) geen profiel gekozen

Anders

V5. [0 t/m 0 EN 0 of 0] Welk profiel heb je gekozen?

Dienstverlening en producten
Zorg en welzijn
Groen
Economie en ondernemen
Produceren, installeren en energie
Bouwen, wonen en interieur
Horeca, bakkerij en recreatie
Mobiliteit en transport
Media, vormgeving en ICT
Maritiem en Techniek
Ik doe twee profielen tegelijk
Ik heb nog geen profiel gekozen
Anders

V6. [0] Welk eerste profiel heb je gekozen?

Dienstverlening en producten
Zorg en welzijn
Groen
Economie en ondernemen
Produceren, installeren en energie
Bouwen, wonen en interieur
Horeca, bakkerij en recreatie
Mobiliteit en transport
Media, vormgeving en ICT
Maritiem en Techniek

V7. [0] Welk tweede profiel heb je gekozen?

Dienstverlening en producten
Zorg en welzijn
Groen
Economie en ondernemen
Produceren, installeren en energie
Bouwen, wonen en interieur
Horeca, bakkerij en recreatie
Mobiliteit en transport
Media, vormgeving en ICT
Maritiem en Techniek

V8. [0 t/m 0 EN 0 t/m 0] Welk profiel heb je gekozen?

Cultuur en Maatschappij
Economie en Maatschappij
Natuur en Gezondheid
Natuur en Techniek
Economie en Maatschappij / Cultuur en Maatschappij
Natuur en Techniek / Natuur en Gezondheid
Natuur en Techniek / Economie en Maatschappij
Natuur en Gezondheid / Economie en Maatschappij

Natuur en Techniek / Cultuur en Maatschappij
Natuur en Gezondheid / Cultuur en Maatschappij
Ik heb nog geen profiel gekozen

--- Start Venstersvragen ---

V9. Helpen leraren je om je best te doen op school?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V10. Letten je leraren op wat je goed en niet zo goed kunt?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V11. Ben je tevreden over wat je leert op school?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V12. Doe je verschillende dingen in een les?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V13. Werken computers, laptops of tablets goed op je school?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

V14. Ben je tevreden met het gebruik van computers of digibord in de les?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

V15. Bespreken leraren wel eens het nieuws in de lessen?

(Bijvoorbeeld dingen uit het (jeugd)journaal, een nieuwswebsite of uit de krant)

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V16. Is dat wat je leert op school nuttig voor als je van school af gaat?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V17. Ben je tevreden over de extra activiteiten buiten de les?

(Bijvoorbeeld schoolreisje, sportdag of bezoek aan museum)

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel
- Niet van toepassing

V18. Helpt de school je met het kiezen van een volgende studie of werk?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel
- Niet van toepassing

V19. Kunnen je leraren goed uitleggen?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V20. Ben je tevreden over je mentor?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V21. Krijg je hulp als je problemen hebt met leren?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet

Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

V22. Vertellen je leraren je duidelijk hoe je een opdracht of toets hebt gemaakt?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V23. Vertelt de school leerlingen de belangrijke dingen die op school gebeuren?

(Bijvoorbeeld nieuws over activiteiten, regels of lesuitval)

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V24. Doet de school iets met de mening of ideeën van leerlingen?

(Bijvoorbeeld via een leerlingenraad kunnen leerlingen inspraak hebben)

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V25. Ben je tevreden over de sfeer op je school?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V26. Vind je het leuk om met andere leerlingen van je school om te gaan?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V27. Heb je het naar je zin op school?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V28. Voel je je veilig op school?

Zeker niet
Meestal niet

Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V29. Zijn de regels op je school duidelijk?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V30. Helpt de school je goed als je persoonlijke problemen hebt?

(Bijvoorbeeld gezondheidsproblemen, problemen thuis, ruzies)

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

V31. Ben je tevreden met wat je school doet tegen pesten?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

V32. Ben je de afgelopen 3 maanden gepest op school?

(Bijvoorbeeld klas, schoolplein, kantine, wc's, gang)

Zeker wel
Meestal wel
Soms wel, soms niet
Meestal niet
Zeker niet

V33. Ben je de afgelopen 3 maanden online gepest door leerlingen van school?

(Bijvoorbeeld via WhatsApp, Instagram, Snapchat, Facebook)

Zeker wel
Meestal wel
Soms wel, soms niet
Meestal niet
Zeker niet

V34. Hebben leerlingen van je school je de afgelopen 3 maanden expres lichamelijk pijn gedaan?

Zeker wel
Meestal wel
Soms wel, soms niet
Meestal niet

Zeker niet

V35. Hebben leerlingen van je school je de afgelopen 3 maanden gediscrimineerd?

(Bijvoorbeeld gemeen doen om wie je bent, waar je vandaan komt, hoe je eruit ziet of door je geloof)

Zeker wel

Meestal wel

Soms wel, soms niet

Meestal niet

Zeker niet

V36. [0] Helpt je school je bij het zoeken naar een stage?

Zeker niet

Meestal niet

Soms wel, soms niet

Meestal wel

Zeker wel

Niet van toepassing

V37. [0] Leer je op jouw stage dingen die handig zijn voor werken?

Zeker niet

Meestal niet

Soms wel, soms niet

Meestal wel

Zeker wel

Niet van toepassing

--- Einde Venstersvragen ---

V38. Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd in de lessen?

Zeker niet

Meestal niet

Soms wel, soms niet

Meestal wel

Zeker wel

Niet van toepassing

V39. Helpt de school jou, naast het begrijpen van de lesstof, ook met andere vaardigheden?

(Bijvoorbeeld vinden van goede informatie, leren plannen, presenteren of hoe je goed met elkaar om kunt gaan)

Zeker niet

Meestal niet

Soms wel, soms niet

Meestal wel

Zeker wel

V40. Gaan leraren goed met je om?

Zeker niet

Meestal niet

Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V41. [Indien bovenbouw ((V2>0 en V3>0) ÓF (V2>0 en V3=0/0/0/0)) en ≠ 0] Ben je tevreden over de begeleiding die je hebt gehad bij het kiezen van jouw profiel/vakkenpakket?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

V42. [Indien bovenbouw ((V2>0 en V3>0) ÓF (V2>0 en V3=0/0/0/0)) en ≠ 0] Ben je tevreden over de voorbereiding op de eindexamens?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

V43. Hebben leraren genoeg tijd voor je?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V44. Wordt er op school aan je gevraagd wat je van de lessen vindt?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V45. Heb je op school toegang tot boeken, computers of andere lesmaterialen om je schoolwerk goed te kunnen doen?

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel

V46. Worden verschillende vakken op elkaar afgestemd?

(Bijvoorbeeld niet te veel grote opdrachten tegelijk)

Zeker niet
Meestal niet
Soms wel, soms niet
Meestal wel

Zeker wel

V47. [≠0] Heb je op school extra hulp nodig bij één of meer van de volgende beperkingen, ziektes of aandoeningen (dit noemen we een ondersteuningsbehoefte)?

ADHD, ADD of concentratieproblemen

Autisme (Autisme Spectrum Stoornis (ASS), klassiek autisme, Asperger en PDD-NOS (waaronder subgroep McDD))

Dyslexie, dyscalculie of een taalontwikkelingsstoornis (TOS)

Chronische aandoening/ziekte [migraine, longziekte, huidaandoening, diabetes, chronisch vermoeidheidssyndroom, reuma, artrose, MS, astma, spierziekte, kanker, epilepsie, hart- en vaatziekte, darmstoornis]

Psychische aandoening (depressie, psychose, manisch-depressieve stoornis, schizofrenie, bipolaire stoornis, angststoornis, borderline, eetstoornis)

Visuele of auditieve functionele beperking

Motorische functionele beperking in bewegen of spreken

Een andere ondersteuningsbehoefte of ziekte

Nee

Ja

Dit wil ik niet zeggen

V48. [0] Ben je tevreden over de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw ondersteuningsbehoefte?

(Bijvoorbeeld bij het maken van toetsen)

Zeker niet

Meestal niet

Soms wel, soms niet

Meestal wel

Zeker wel

Ik krijg geen extra hulp op school

V49. [≠0] Ervaar je wel eens stress door school?

Zeker niet

Meestal niet

Soms wel, soms niet

Meestal wel

Zeker wel

V50. Is er een leerlingenraad op jouw school?

Nee

Ja

Weet ik niet

V51. Kun je extra vakken of activiteiten volgen als je dat wilt?

(Bijvoorbeeld debatclub, schoolband of een extra taal)

Nee

Ja

Weet ik niet

V52. Ben je tevreden over de plek(ken) op school waar je rustig kunt leren?

(Bijvoorbeeld Open Leercentrum, bibliotheek, aula of stilteruimte)

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel
- Niet van toepassing

V53. Is voor jou duidelijk waar of naar wie je toe moet als je een klacht hebt?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V54. [Indien 0 t/m 0] Ben je tevreden over de beroepsgerichte praktijklessen?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel
- Niet van toepassing

V55. Ben je tevreden over de plek(ken) waar je pauze kunt houden?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V56. Wat voor rapportcijfer geef je jouw school? [rapportcijfer: 1 – 10]

V57. Maak je je wel eens zorgen over je schoolresultaten?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V58. Ben je tevreden over de manier waarop school toetst wat je geleerd hebt?

- Zeker niet
- Meestal niet
- Soms wel, soms niet
- Meestal wel
- Zeker wel

V59. Ben je tevreden over de mogelijkheden om mee te praten over je lessen en toetsen?

- Zeker niet
- Meestal niet

Soms wel, soms niet
Meestal wel
Zeker wel
Niet van toepassing

De extra vragen van individuele scholen (optioneel) worden hier geplaatst.

V60. Wil je nog iets tegen jouw school zeggen? [open invulveld]

V61. Heb je de vragenlijst in de klas ingevuld?

Nee
Ja

V62. [Indien V610] Kon je de vragenlijst anoniem invullen?

(Er was bijvoorbeeld niemand die meekeek naar je antwoorden)

Nee
Ja
Weet ik niet

V63. LAKS komt op voor jou als scholier. Dat doen we in de politiek, de media en op scholen. Om beter voor jullie op te kunnen komen, willen we graag jouw stem horen! Mogen wij jou een paar keer per jaar om je mening vragen? [Ja, LAKS mag mij op dit e-mailadres om mijn mening vragen: [open] /Nee]

EINDE VRAGENLIJST.

9.2 Bijlage 2: Netto respons per school LAKS-monitor 2026

Tabel 8: Netto respons per school LAKS-monitor 2026

	Naam instelling	Netto respons	Aangemelde leerlingen ²³	Populatie school ²⁴	% Netto respons (van populatie school)
00IP00	KSH	391	*	1.353	28,9%
00LJ00	Schaersvoorde	881	1.019	1.003	87,8%
00LJ05	Schaersvoorde	343	422	423	81,1%
00PJ00	Erasmus College	1.114	1.637	1.639	68,0%
00ZD00	Bonhoeffercollege	1.014	1.456	1.449	70,0%
01LZ00	Scholengemeenschap Eerste Christelijk Lyceum	687	*	1.184	58,0%
01VJ06	PrO Arkelstein	154	*	222	69,4%
02DO03	CSG Het Noordik	219	236	462	47,4%
02IC00	RGO	250	*	636	39,3%
02TZ00	St. Michaël College	971	1.264	1.273	76,3%
03KN00	Pius X College	139	*	2.014	6,9%
03RU00	Herbert Vissers College	429	*	906	47,4%
03RU02	Herbert Vissers College	244	*	715	34,1%
03XS00	CSW Vrijeschool	69	82	1.436	4,8%
04GU00	Elde College	706	*	1.144	61,7%
04GU03	Elde College	225	*	284	79,2%
04GU06	Elde College	59	*	87	67,8%
04GU08	Elde College	138	*	189	73,0%
05NV00	Aeres Praktijkonderwijs	144	*	173	83,2%
07FO00	Praktijkschool Westfriesland	157	*	192	81,8%
08LP00	Isendoorn College	432	*	908	47,6%
08LP01	Isendoorn College	34	*	184	18,5%
08LP02	Isendoorn College	213	*	278	76,6%
09VG00	Reeshof College onderdeel van Yonder B/K	459	*	321	143,0%
11AI00	Gooise Praktijkschool	150	*	244	61,5%
12IR00	De Nieuwe Veste	481	919	1.048	45,9%
12IR05	De Nieuwe Veste	285	365	362	78,7%
12PR00	Praktijkcollege Tilburg	191	*	293	65,2%
13EE00	Stichting Regionale Scholengemeenschap Enkhuizen	967	1.336	1.322	73,1%

²³ (*) Afname via externe aanbieder, aantal aangemelde leerlingen onbekend.

²⁴ Gebaseerd op voorlopige leerlingentellingen met peildatum 1 oktober 2025.

15NY00	Curio praktijkschool Breda	227	*	349	65,0%
15QW00	RGO	327	*	966	33,9%
16AW00	OSG Echnaton	347	759	824	42,1%
16IH00	Regionale Scholengemeen- schap	281	*	739	38,0%
16PA00	Christelijk Gymnasium Utrecht	715	1.029	1.030	69,4%
16PN00	Maimonides	148	203	209	70,8%
16YC00	Scheldemond College	886	*	1.168	75,9%
17BZ02	OOZ	301	379	376	80,1%
18BR00	PrO Assen	148	*	234	63,2%
19IW00	Wolfsbos	310	434	420	73,8%
19IW02	Wolfsbos	279	324	325	85,8%
19IW04	Wolfsbos	357	478	476	75,0%
19UR00	PrO Winschoten	89	*	139	64,0%
20BQ00	Mill Hill College	939	1.207	1.299	72,3%
20BV00	Praedinius Gymnasium	172	*	776	22,2%
20CL00	Leonardo College	629	*	955	65,9%
20CP00	NEHALENNIA Stedelijke Scho- lengemeenschap	452	*	608	74,3%
20CP04	NEHALENNIA Stedelijke Scho- lengemeenschap	810	*	1.043	77,7%
20DB00	Thorbecke Scholengemeen- schap	910	*	1.728	52,7%
20DF00	Da Vinci College	682	*	1.179	57,8%
20DF01	Da Vinci College	345	*	528	65,3%
20EA00	O.L De Amersfoortse Berg	792	1.212	1.203	65,8%
20EI01	Valei College	233	309	309	75,4%
20EI02	Valei College	221	259	258	85,7%
20EI03	Vathorst College	614	1.015	1.013	60,6%
20GD00	Campus 013	664	917	920	72,2%
20KA00	Groenewald	1.119	*	1.500	74,6%
20LA00	Esdal College	680	1.037	1.077	63,1%
20LA02	Esdal College	314	391	384	81,8%
20LA03	Esdal College	343	406	405	84,7%
20LA05	Esdal College	223	332	329	67,8%
20LA06	Esdal College	183	212	206	88,8%
20LA07	Esdal college	137	178	180	76,1%
21GU00	Edith Stein College	397	775	1.011	39,3%
21GU12	John Dewey College	147	166	172	85,5%
21KM00	Praktijkcollege Zoetermeer	223	301	287	77,7%

21WE00	Kaj Munk College	737	1.039	1.037	71,1%
23JA01	VMBO Grafisch Lyceum Rotterdam	390	475	494	78,9%
24RW00	Oostvaarders College	1.022	1.480	1.493	68,5%
25MB00	Montessori College Eindhoven	322	531	675	47,7%
26KR00	Maxx Onderwijs	130	*	163	79,8%
26LR00	Groene Hart Pro College	100	*	149	67,1%
26MJ00	Laurentius Praktijkschool	92	*	176	52,3%
27MD01	Dalí College	533	781	782	68,2%
27VG00	Porta Mosana College	612	*	1.340	45,7%
29VX00	HPC Zuidwijk	143	*	205	69,8%
29VY00	RSG Tromp Meesters Praktijkschool	61	*	103	59,2%
30BC00	SintLucas	453	549	555	81,6%
30JM00	Stichting VO Eemsdelta George Martens	100	*	116	86,2%
32GE00	Stichting voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Almere	17	18	20	85,0%
Totaal		31.902	25.932	53.677	59,4%

Bron: ResearchNed; LAKS-monitor 2026

9.3 Bijlage 3: Overzicht opgenomen figuren en tabellen

Figuur 1: Voorbeeld van grafische rapportage LAKS-monitor	17
Tabel 1: Dataopschoning	8
Tabel 2: Data-opschoningsstappen LAKS-monitor per subgroep (meerdere selectiemaatregelen per respondent mogelijk)	8
Tabel 3: Verdeling vo-vestigingen naar schoolcategorie binnen populatie, non-respons en respons, LAKS-monitor 2025 (geeft over- of ondervertegenwoordiging aan van de respons; kolompercentages)	9
Tabel 4: Verdeling respons en populatie binnen LAKS-monitor 2026 naar leerjaar, schoolsoort, geslacht ...	10
Tabel 5: Rapportcijfer school LAKS-monitor 2026 naar leerjaar, schoolsoort, geslacht	12
Tabel 6: Communaliteiten, factorladingen en Cronbach's alpha LAKS-monitor 2026 (PCA)	14
Tabel 7: Procentuele verdeling antwoorden gender	22
Tabel 8: Netto respons per school LAKS-monitor 2026	41

9.4 Bijlage 4: Gebruikte afkortingen

ADD	Attention Deficit Disorder
ADHD	Attention Deficit Hyperactivity Disorder
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
DANS SSH	Data Archiving and Networked Services, data Station Social Sciences and Humanities
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
ESOMAR	European Society for Opinion and Market Research
Excel	Rekenprogramma Office-pakket van Microsoft
HTML	Hyper Text Markup Language (programmeertaal)
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
HAN	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Ivho	Inspectie van het Onderwijs
KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
LAKS	Landelijk Aktie Komitee Scholieren
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
PCA	Principal Component Analysis
PDF	Portable Document Format
Po	primair onderwijs
PRO	Praktijkonderwijs
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
VBO	Vereniging voor Beleidsonderzoek
Vo	voortgezet onderwijs
WUR	Wageningen University & Research

9.5 Bijlage 5: Literatuur

- Buuren, S. van, (2012). *Flexible Imputation of Missing Data*. New York: Chapman and Hall/CRC, <https://doi.org/10.1201/b11826>
- Callegaro, M. & Yang, Yongwei & Bhola, Dennison & Dillman, Don & Chin, Tzu-Yun. (2009). *Response Latency as an Indicator of Optimizing in Online Questionnaires*. Bulletin de méthodologie sociologique: BMS. 103. 10.1177/075910630910300103
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS (third edition)*. California: Sage.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (, Ill.; 8th ed.). Cengage.
- ICC/ESOMAR (2025). International Code on Market, Opinion and Social Research and Data Analytics.
- Lodewick, J., Brukx, D., Termorshuizen, T. & Broek, van den, A. (2021). Vernieuwing van de LAKS-monitor. Onderzoek in opdracht van het Landelijk Aktie Komitee Scholieren
- Morgado, F. F., Meireles, J. F., Neves, C. M., Amaral, A. C., & Ferreira, M. E. (2017). Scale development: ten main limitations and recommendations to improve future research practices. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 30(1), 3.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th ed.). Needleham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- Vereniging voor Beleidsonderzoek (2023). Gedragscode voor Statistisch Onderzoek 2023.

9.6 Bijlage 6: Teksten ethische verantwoording

9.6.1 Toestemmingsvragen bij aanmelding

Toestemming voor doorlevering en omtrent afname

De resultaten uit de LAKS-monitor kunnen, indien gewenst, doorgeleverd Vensters (ten behoeve van publicatie op Scholen op de Kaart en/of de Inspectie van het Onderwijs). Let wel: doorleveren aan Vensters kan alleen als het bestuur van uw school lid is van de VO-raad. Via onderstaande vragen kunt u deze toestemming, namens het Bestuur, al dan niet verlenen.

V1. Ik geef toestemming voor de doorlevering van resultaten van de LAKS-monitor 2026 aan:

V1_02 aan Vensters

V1_04 Nee, ik geef geen toestemming voor doorlevering van de resultaten

☐ Hierbij verklaar ik dat het Bestuur van deze onderwijsinstelling akkoord gaat met het doorleveren van de resultaten van de LAKS-monitor 2026 aan de hiervoor aangevinkte organisaties.

Verklaring omtrent informatievoorziening

Onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geldt voor scholen de informatieplicht. Voor u als school betekent dat dat u verplicht bent om leerlingen en ouders te informeren over het verwerken van persoonsgegevens, zoals gebeurt in de LAKS-monitor 2026.

☐ Ik verklaar dat wij als school ouders van leerlingen actief informeren over de bevraging over sociale veiligheid middels de LAKS-monitor 2026

Verklaring omtrent representativiteit en anonimiteit

Voor een gedegen onderzoek, is het onder andere van belang dat u een representatief [i: representatief betekent dat de groep leerlingen die u bevraagd heeft, een goed beeld geeft van alle leerlingen binnen uw school. Zo kunt u voor een representatief beeld alle leerlingen bevragen, of een deel van de leerlingen uit alle onderwijssoorten en verschillende leerjaren] deel van de leerlingen bevraagt en dat deze leerlingen de vragenlijst anoniem [i: hiermee bedoelen we dat er geen docent of andere persoon meekijkt bij het invullen] in kunnen vullen. Hier dient u dan ook zorg voor te dragen.

☐ Ik verklaar dat wij als school een zo representatief mogelijke groep leerlingen deel laten nemen aan de LAKS-monitor 2026

☐ Ik verklaar dat wij als school de anonimiteit van leerlingen tijdens het invullen van de LAKS-monitor 2026 zo goed als mogelijk waarborgen

9.6.2 Deelnamevoorwaarden LAKS-monitor 2026

Doelstellingen LAKS-monitor

De LAKS-monitor is hét tevredenheidsonderzoek onder leerlingen in het Voortgezet Onderwijs en heeft als doel:

1. Een helder en betrouwbaar beeld te geven van de tevredenheid van leerlingen op alle gewenste niveaus, zowel binnen de school als op landelijk niveau.
2. De onderzoeksresultaten op dusdanige wijze te ontsluiten dat leerlingen(raden) en scholen er direct mee aan de slag kunnen om de onderwijskwaliteit te verbeteren.

Hierbij verklaren het Landelijk Aktie Komitee Scholieren en de school de volgende inspanningen te zullen verrichten teneinde de doelstellingen van de LAKS-monitor 2026 te realiseren.

Inspanningen LAKS

LAKS:

1. Zet zich in voor een helder verloop van het onderzoek.
2. Is gedurende het onderzoeksproces aanspreekpunt en communiceert intensief met de deelnemende scholen, leerlingenraden en andere bij het onderzoek betrokken partijen, zoals het ministerie van OCW, Kwaliteitscholen en de VO-raad.
3. Volgt bij de uitvoering van de LAKS-monitor 2026 het operationeel plan. Mocht daar, om uitsluitend zwaarwegende redenen toch van worden afgeweken, dan worden de deelnemende scholen hiervan door LAKS direct op de hoogte gebracht.
4. Verspreidt via de scholen promotiemateriaal en verloot beloningen om de deelname aan het onderzoek te stimuleren. LAKS streeft daarmee, binnen haar vermogen, naar een zo hoog mogelijke respons.
5. Zorgt voor een goede ontsluiting van de onderzoeksresultaten naar de scholen, leerlingen(raden) en eventueel andere belanghebbenden.

Inspanningen school

De school:

1. Neemt kennis van de doelstellingen en het operationeel plan van de LAKS-monitor 2026 en onderschrijft deze door deelname aan het onderzoek.
2. Meldt op tijd de klassen aan via het online aanmeldsysteem op de LAKS-monitor portal.
3. Faciliteert digitale afname door het beschikbaar stellen van computers, of door leerlingen gebruik te laten maken van tablets of mobiele telefoon om de vragenlijst in te vullen.
4. Levert inzet en inspanning om deelname aan het onderzoek onder alle opgegeven klassen te stimuleren en voldoende respons te behalen door onder andere:
 - Het promotiemateriaal van LAKS voor de LAKS-monitor actief te gebruiken om op die manier het onderzoek onder de aandacht van leerlingen te brengen;
 - De coördinatoren/docenten goed te informeren over de afname van de LAKS-monitor, onder andere door verstrekking van de juiste inlogcodes en het ter beschikking stellen van de docentenhandleiding.
5. Verklaart akkoord te gaan met openbaarmaking van de resultaten van de LAKS-monitor via laks-monitor.nl/resultaten zolang dit binnen de doelstellingen ligt die de LAKS-monitor voorstaat.

6. Verklaart akkoord te gaan met de levering van de landelijke resultaten aan derden zolang dit binnen de doelstellingen ligt die de LAKS-monitor voorstaat. Resultaten die aan derden geleverd worden, zijn altijd geanonimiseerd.
7. Stemt in met de kosten die voor het toevoegen van eigen vragen aan de vragenlijst in rekening worden gebracht.

Wat zijn de consequenties als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan?

1. Indien niet aan deze voorwaarden voor deelname aan het onderzoek wordt voldaan dan:
 - Is het bij onvoldoende respons niet mogelijk om de schoolresultaten te leveren.

Als de school akkoord gaat met bovenstaande voorwaarden, dan geeft de school aan kennis te hebben genomen van de [onderzoeksopzet](#) (zoals beschreven in het operationeel plan) en onderschrijft de doelstellingen van de LAKS-monitor en de voorwaarden voor deelname.

9.6.3 Docentenhandleiding

Handleiding voor begeleidende docenten

Deze handleiding is bedoeld voor u als docent ter begeleiding bij de afname van de LAKS-monitor. Wij verzoeken u om de handleiding voorafgaand aan de afname van de enquête door te nemen. De vragenlijst die de scholieren gaan invullen kunt u in zijn geheel terugvinden via deze link: <http://portal.laks-monitor.nl/vragenlijst.htm>

1. Algemene informatie

De LAKS-monitor is een grootschalig tevredenheidsonderzoek van het LAKS waarmee op VO-scholen in het hele land de tevredenheid van scholieren over hun onderwijs in kaart wordt gebracht. Deelname is niet verplicht, maar levert belangrijke input! Met de resultaten van de LAKS-monitor weet uw school straks wat er volgens scholieren goed gaat en waar er volgens hen verbetering nodig is. Deze informatie kan gebruikt worden om het onderwijs op uw school samen met de leerlingenraden (nog) beter te maken. Daarnaast is de informatie voor het LAKS ook heel waardevol, omdat wij zo goed weten wat er speelt onder onze achterban. We hebben zo een goed beeld van de landelijke kwaliteit van het onderwijs.

Uw scholieren kunnen de LAKS-monitor 2026 online invullen tussen 3 november 2025 en 30 april 2026. In mei/juni 2026 (data nog onder voorbehoud) ontvangt uw school de resultaten en koppelen we de resultaten ook terug aan de scholieren zelf. Scholieren en medewerkers van de school kunnen de resultaten dan online bekijken op een gebruiksvriendelijke website.

Meer informatie over de LAKS-monitor is terug te vinden op www.laks-monitor.nl en op de portal voor medewerkers: portal.laks-monitor.nl. Op de portal vindt u onder het kopje 'Informatie' onder andere de vragenlijst, het operationeel plan en de informatiefolder over de LAKS-monitor terug.

U kunt ter introductie het korte animatiefilmpje over de LAKS-monitor laten zien aan uw scholieren, zodat zij een beeld hebben van wat het onderzoek inhoudt en wat het doel is. Dit filmpje vindt u op onze website (www.laks-monitor.nl).

Belangrijk om mee te geven aan leerlingen: antwoorden die leerlingen geven worden *anoniem* opgeslagen en verwerkt. Er wordt een landelijk rapport geschreven op basis van de resultaten, en ook rapportages per school zodat scholen aan de slag kunnen met hun eigen uitkomsten. Niemand weet welke antwoorden een specifieke leerling heeft gegeven, en hier wordt ook niet naar gekeken.

Wanneer leerlingen voortijdig stoppen met invullen worden hun antwoorden wel (anoniem) opgeslagen, maar niet in het onderzoek meegenomen.

2. Afname van de LAKS-monitor

De LAKS-monitor is opgezet om klassikaal af te nemen. De monitor kan het beste met een smartphone of tablet ingevuld worden, maar met een computer of laptop kan het ook.

BELANGRIJK

Voor een betrouwbare afname van de vragenlijst is het van belang dat leerlingen de vragen begrijpen en zelf, ongestuurd en eerlijk invullen. Als docent is het belangrijk hier de juiste omstandigheden voor te scheppen:

- stimuleer leerlingen om de vragen eerlijk en oprecht in te vullen;
- verhelder de vragen als dat nodig is en geef aan dat dit kan, maar stuur leerlingen niet in het beantwoorden;
- laat leerlingen niet met elkaar meekijken en overleggen;

- kijk als docent niet mee naar de antwoorden van leerlingen.

Wij raden aan om voor de afname één lesuur in te roosteren in een (computer)lokaal en een opdracht gereed te hebben voor de scholieren die klaar zijn met het invullen van de enquête. U kunt ook een van de LAKS-lessen gebruiken die op de portal en op LessonUp staan: deze zijn mede ontworpen door Seneca en gaan over participatie. In deze lessen wordt onder andere uitgelegd wat het LAKS doet en waarom het belangrijk is om de LAKS-monitor in te vullen. In de presentatie staat ook een link waar de leerlingen naartoe kunnen gaan om de LAKS-monitor af te nemen. Er is één les ontworpen voor de onderbouw en één voor de bovenbouw.

De vragenlijst van de LAKS-monitor behandelt verschillende onderwerpen. Hoeveel vragen scholieren moeten beantwoorden is afhankelijk van de routing. Een scholier die in het begin van de vragenlijst invult dat hij of zij op het vmbo zit, zal bijvoorbeeld geen vragen over profielkeuze krijgen; een scholier die pas in de eerste klas zit, krijgt geen vragen over voorbereiding op het eindexamen voorgelegd, etc. Hierdoor is de vragenlijst in de praktijk korter dan hij op het eerste gezicht lijkt.

Het invullen van de vragenlijst kost scholieren ongeveer tien minuten, met een uitloop naar twintig minuten (afhankelijk van de snelheid van de scholier). Uit eerdere analyses is gebleken dat scholieren binnen pro, vmbo-basis en brugklas vaak iets minder lang bezig zijn met het invullen van de enquête dan scholieren op de andere onderwijssoorten.

Houdt u daarnaast rekening met circa tien minuten voor een korte introductie over de LAKS-monitor en om in te loggen op de online vragenlijst.

Al met al gaat het LAKS in principe uit van **maximaal 30 minuten** afnametijd per klas.

3. Inloggen door de klas

Let op! Vult uw school de LAKS-monitor in via een externe aanbieder (Kwaliteitscholen/ProZO!)? Dan geldt een andere manier van inloggen dan hieronder beschreven! Volgt u in dit geval de inlogprocedure van die aanbieder.

Vult uw klas de monitor in met een inlogcode van het LAKS? Let dan op het volgende:

1. Als het goed is heeft u de inlogcode van de klas die u begeleidt ontvangen van de contactpersoon voor de LAKS-monitor bij u op school. Zorg dat u de inlogcode bij de hand heeft op het moment van afname. Schrijf de code bijvoorbeeld op het bord zodat scholieren zien waarmee ze moeten inloggen.
2. Elke klas logt in met een eigen inlogcode. Aan de inlogcode worden achtergrondgegevens van de klas gekoppeld, zoals aantal scholieren in de klas, niveau en leerjaar. Deze gegevens worden gebruikt om de resultaten per klas uit te kunnen splitsen. Het is dus belangrijk dat elke afzonderlijke klas **met de eigen, juiste inlogcode** inlogt.

Hoe logt de scholier in?

- 1) Scholieren gaan naar www.laks-monitor.nl
- 2) Daar klikken ze op de gele knop met de tekst: "LAKS-monitor invullen"
- 3) Het inlogscherm waar zij de inlogcode van hun klas invoeren ziet er als volgt uit:

Na het inloggen komen de vragen van de vragenlijst in beeld. De scholieren vullen de vragenlijst individueel in. De gegevens van scholieren blijven anoniem. Leerlingen kunnen dus eerlijk aangeven hoe ze over de school denken.

Nota bene: Scholen ontvangen een schoolrapportage waarin de ingevulde antwoorden op klasniveau zichtbaar zijn. In bepaalde uitzonderlijke gevallen zou het mogelijk kunnen zijn dat hier herleidbare gegevens in zitten. Een voorbeeld: Een leerling van 13, een jongen, heeft de vragenlijst ingevuld. Stel dat hij in een klas met verder alleen meiden van 12 zit, dan zou de school kunnen achterhalen welke antwoorden deze leerling heeft ingevuld. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat scholen in het geval van zulke 'eenlingen' in de data resultaten gaan herleiden naar individuen of kleine groepjes leerlingen.

Van u als begeleider wordt verwacht dat u:

1. uitlegt wat de LAKS-monitor inhoudt en waarom scholieren deze moeten invullen (zie paragraaf 4);
 2. de scholieren verwijst naar de juiste site: www.laks-monitor.nl;
 3. de juiste inlogcode aan de klas verstrekt;
 4. eventuele hulp biedt tijdens het invullen van de monitor (zie paragraaf 5 voor meest voorkomende vragen)
4. Extra informatie over het LAKS ter introductie van de monitor

Wat is het LAKS?

Het LAKS is natuurlijk het bekendst van de eindexamenklachtenlijn. Maar het LAKS doet veel meer! Het bestuur van het LAKS bestaat uit scholieren uit heel Nederland. Zij behartigen de belangen van alle scholieren (bijna 1 miljoen!) en daarom is het zo belangrijk voor het LAKS om te weten hoe tevreden scholieren zijn met hun onderwijs. Zo weet het LAKS hoe hun achterban denkt en wat er veranderd moet worden op het gebied van onderwijs.

Wat is de LAKS-monitor?

Het LAKS wil met de LAKS-monitor een duidelijk beeld krijgen van de tevredenheid van scholieren. De resultaten worden niet alleen landelijk gepresenteerd: scholieren kunnen op de [resultatenpagina](#) de resultaten van hun school bekijken. Het LAKS streeft ernaar dat leerlingen(raden) en schoolbesturen direct met de resultaten van het onderzoek aan de slag kunnen! Om dit te bevorderen heeft het LAKS het LAKS-monitor spel laten ontwikkelen. In dit spel komen alle thema's van de LAKS-monitor aan bod. Deelnemers worden uitgedaagd om op speelse wijze argumenten te verzamelen en plannen te maken op basis van de resultaten van de LAKS-monitor. Met dit spel hoopt het LAKS leerlingen(raden) een extra tool te geven die ze kunnen inzetten om mee te denken, mee te praten en mee te beslissen binnen hun eigen school. We bieden dit spel ook begeleid aan in de vorm van een training. De resultaten worden in juni bekend gemaakt.

Iedere school krijgt na afloop van de monitor ook een rapport waarin de onderzoeksresultaten van de school overzichtelijk worden weergegeven. Zo ziet het schoolbestuur precies wat er goed gaat en wat er beter kan. De leerlingenraad kan dit rapport bij school opvragen en samen met het schoolbestuur met de resultaten aan de slag.

5. Toelichting bij vragen in de vragenlijst

Ondanks dat wij de vragen uitgebreid en op alle niveaus getest hebben, kan het voorkomen dat scholieren niet direct begrijpen wat we met een vraag bedoelen. Wij hebben de meest voorkomende problemen op een rij gezet, zodat u bent voorbereid op eventuele vragen over de enquête.

1. Bij sommige vragen staat een extra uitleg, meestal aan de hand van een of meer voorbeelden. *Communiqueer dit met scholieren als ze een vraag niet goed begrijpen!* Misschien snappen ze het beter met een toelichting, maar hebben ze deze nog niet gezien.
2. Vaak wordt er aan scholieren gevraagd of ze 'gemiddeld' kunnen aangeven wat ze van iets vinden. Het is soms lastig om dit goed aan te geven wanneer er wordt gevraagd een mening te geven over bijvoorbeeld docenten of lesmateriaal. U kunt hier aangeven dat we vragen naar een algemeen beeld. Dus als scholieren, in het voorbeeld van docenten, denken aan *alle* docenten, zijn ze dan *over het algemeen* positief of negatief? Vinden ze dat ze *vooral* goede of *vooral* slechte docenten hebben? Op die manier kunnen ze nadenken over alle vragen waar om een gemiddelde wordt gevraagd.
3. Scholieren wordt ook gevraagd of ze te maken hebben met een ondersteuningsbehoefte. Dit levert af en toe vragen op. De vraag is zo opgesteld dat de meest voorkomende ondersteuningsbehoeften opgesomd zijn. Het komt dus zelden voor dat een scholier zijn of haar ondersteuningsbehoefte niet bij de voorbeelden ziet staan. Geeft de scholier zelf al aan wat zijn of haar ondersteuningsbehoefte is, en zegt hij/zij dat zijn of haar ondersteuningsbehoefte er niet bij staat, kijk dan mee of dit echt niet het geval is. Herinner de scholieren eraan dat de vragenlijst anoniem is, als zij moeite hebben met het beantwoorden van deze vraag. Het gaat er bij deze vraag juist om dat de school kan zien of zij de scholier goed helpen met zijn/haar ondersteuningsbehoefte. Staat de genoemde ondersteuningsbehoefte niet tussen de opties, laat de scholier dan toch 'ja' selecteren (vanwege 'Een andere ondersteuningsbehoefte of ziekte').
4. Vragen over sfeer en veiligheid op school leverden in het verleden ook af en toe vragen op. Als hier vragen over komen, leg dan uit dat met veiligheid niet alleen aspecten van veiligheid bedoeld worden die te maken hebben met bijvoorbeeld brandveiligheid of detectiepoortjes en dergelijke maar juist ook een *gevoel* van veiligheid.
5. Als scholieren vragen naar de betekenis van sfeer, leg dan uit dat hier de aankleding etc. van de school wordt bedoeld, maar ook of ze zich prettig voelen als ze door de school lopen. Dus: heeft de school een prettige en gezellige uitstraling?

6. Extra informatie

Algemene informatie:

Algemene informatie over de LAKS-monitor kunt u vinden op www.laks-monitor.nl. Aanvullende informatie (voor medewerkers) vindt u op de portal voor medewerkers via <http://portal.laks-monitor.nl/informatie.htm>. Hier vindt u onder andere de vragenlijst, het operationeel plan en promotiemateriaal terug.

Opdrachtgever onderzoek:

Het LAKS (Landelijk Aktie Komitee Scholieren). Meer informatie over het LAKS vindt u op www.laks.nl

Uitvoering:

Onderzoeksbureau ResearchNed, Nijmegen. Meer informatie over ResearchNed vindt u op www.research-ned.nl.

De LAKS-monitor wordt ondersteund door het ministerie van OCW.

7. Contact

Heeft u vragen? Dan kunt u contact opnemen met Eline Terpstra, projectmedewerker LAKS-monitor 2026.

Contactgegevens:

E-mail: laks-monitor@laks.nl

Telefoon: 06 42 44 34 86

Het LAKS is bereikbaar van maandag t/m donderdag tussen 10.00 en 17.00 u.

Mocht u het LAKS niet kunnen bereiken en het betreft dringende zaken, dan kunt u contact opnemen met de projectmedewerkers van de LAKS-monitor namens onderzoeksbureau ResearchNed. Telefoonnummer: 024-3594488.

ResearchNed is nadrukkelijk NIET het aanspreekpunt voor inhoudelijke op- of aanmerkingen over de LAKS-monitor en kan alleen helpen bij problemen met het inloggen. Voor overige vragen kunt u contact opnemen met het LAKS.

8. Stappenplan afname LAKS-monitor

De afname van de LAKS-monitor nog eens op een rij:

Vorbereidende stappen

1	Zorg dat u weet welke klas(sen) u waar en wanneer moet begeleiden bij het invullen van de enquête.
2	Zorg dat u de inlogcodes van de klas(sen) bij de hand heeft. Let op: iedere klas heeft zijn eigen inlogcode!
3	Zorg dat alle scholieren weten naar welke website ze toe moeten om de enquête in te vullen: www.laks-monitor.nl . En dat zij hun inlogcode weten.
4	Zorg dat alle scholieren begrijpen waarom het belangrijk is de vragenlijst serieus in te vullen, en dat hun deelname anoniem is.

Tijdens de afname

5	Let erop dat de scholieren de vragenlijst individueel invullen. Benadruk dat de gegevens anoniem blijven.
6	Help scholieren die er niet uit komen, zonder hun antwoorden te beïnvloeden.

Na afloop

7	Bedank de scholieren voor het invullen (namens het LAKS).
8	Vertel de scholieren dat de resultaten van het onderzoek vanaf mei/juni bekend zijn en ze deze online kunnen terugvinden. En dat de school in overleg met de leerlingen(raad) daarmee aan de slag zal gaan om het onderwijs te verbeteren.